

**KAZINCBARCIKAI ÖSSZEVONT ÓVODÁK
ZÖLD TITKOK KASTÉLY TAGÓVODÁJÁNAK
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

2020

Tartalom jegyzék

A tagóvoda jellemző adatai.....	4
Bevezető.....	5
Helyzetelemzés.....	7
1.Az tagóvoda objektív feltételrendszere.....	9
2.A program megvalósításának eszközrendszere.....	8
I. Program célja , feladatai.....	10
II. Gyermekkép, óvodakép.....	13
Pedagóguskép, dajkakép.....	17
III. Tagóvoda nevelési feladatai.....	19
A. Egészséges életmód alakítása.....	19
B. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	26
C. Anyanyelvi - értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	34
IV. Az óvodai élet megszervezése.....	40
V. Az óvoda kapcsolattartási rendszere.....	55
VI. Az óvodai élet tevékenységformái, keretei.....	60
A. Játék.....	66
B. A külső világ tevékeny megismerése.....	70
C. Verselés, mesélés.....	76
D. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc.....	81
E. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	87
F. Mozgás.....	92
G. Munka jellegű tevékenységek.....	97
H. Tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	100
VII. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére.....	99
VIII. Sajátos feladataink	
A. Gyermekvédelemi munka.....	106
B. Cigány nemzetiséghez tartozó gyermekek integrált nevelése.....	110

C. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése	111
D. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek nevelése.	112
Tehetséggondozás- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése.	113
IX. Dokumentáció.....	119
X. Felhasznált Irodalom.....	121
XI. Jogszabályi háttér, Záradék.....	124

Az óvoda jellemző adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése: Kazincbarcikai Összevont Óvodák

OM azonosítója: 028490

Az óvoda székhelye: 3700 Kazincbarcika, Csokonai út 1.

Elérhetőségek:

 06-48/ 512-542 06-48/ 512-543

 kazincbarcikaiosszevontovodak@gmail.com

 3700 Kazincbarcika, Csokonai út 1.

Az óvoda fenntartói:

 Kazincbarcika Város Önkormányzata

3700 Kazincbarcika, Fő tér 4

A tagóvoda hivatalos elnevezése:

 Kazincbarcikai Összevont Óvodák Zöld Titkok Kastély Tagóvoda

 Szuhakálló Bajcsy-Zsilinszky Endre út 37. 3731.

Elérhetőségek:

 48/ 352 019

 zoldkastelyovi@gmail.com

Férőhely: 50 fő

Csoportok száma: 2

Tagóvoda vezetője: Hütterné Zelena Judit

Bevezető

Zöld Titkok Kastély Tagóvoda Szuhakálló község szívében a görög katolikus templommal szemben helyezkedik el egy XX. század elején épült Kúria épületében. Borsod – Abaúj – Zemplén megye borsodi részén. Kazincbarcika várostól 8 km-re terület el szoros földrajzi kapcsolatban Múcsony községgel.

Zöld Titkok Kastély elnevezése utal arra, hogy mesés, zöld parkban fajták között, bársonyos pázsiton, színes virágok között, tágas egészséges környezetben éljük minden napjainkat, fedezzük fel a természet titkait.

Kastélyunk, mint egy napsugár tűnik ki a zöld lombok közül. Épület belsők öszskomfortos, nagy, világos. Természetes alapanyagú bútorokkal, kiegészítőkkel felszerelt csoportszobáink tükrözik mindennapjainkat:

- ☞ hagyományörző – ápoló, környezet megismerő – védő tevékenységek
- ☞ gyermekeink önálló személyiségének tiszteletével, a családokkal együtt kiegészítve a családi nevelést az igényeknek megfelelő segítőkészséggel olyan szeretetteljes légkör megteremtése, amelyben a gyermeket megbecsülés, tisztelet, szeretet, gondoskodás, különleges védelem övezi
- ☞ különbözőség tiszteletével, a hátrányok csökkentésével, fejlődés folyamatosságának és az egyenlő esélyek biztosításával
- ☞ nyugodt, biztonságot nyújtó légkör megteremtése, amelyben a gyermeki játék elsődlegességét hangsúlyozzuk
- ☞ az óvodapedagógus azonosulási minta óvodásai számára, benne él a gyermekek közösségében, tudatos pedagógiai, pszichológiai ismereteivel biztosítja megfelelő napirenddel, időbeosztással a gyermekek harmonikus fejlődését

Mi felnőttek arra törekszünk, hogy a megfelelő helyet, teret teremtsük meg óvodásaink számára. Ehhez környezettudatos magatartással, az óvoda külső és belső adottságainak folyamatos fejlesztésével, valamint megújulásával járulunk hozzá.

Te, aki itt vagy óvodás gyermek, elfogadunk olyannak amilyen vagy, de megismerve téged szeretnénk, ha úgy éreznéd, hogy majd a nagy világba kilépve tele van lelked hátizsákja sok útravalóval.

Te kedves szülő szeretnénk, hogy érezd, gyermeked biztonságban van. Segítségére vagyunk a nevelés labirintusában. Közös programjaink neked és gyermekednek hasznos kellemes tevékenységeket nyújtsanak.

Tudd, a gyermekedért vagyunk, de mi is számítunk rád, várjuk a segítséged!

*„A kisgyermek, amit hall elfelejti,
Amit lát, már inkább megjegyzi, de
amiben tevékenyen ő részt vesz,
az bizonyára bevésődik az emlékezetébe.”*

/Kodály Zoltán/

Helyzetelemzés

Óvodánk Szuhakálló község központi részén, Kazincbarcikától mintegy 8 km-re helyezkedik el. Az óvoda épülete a múlt század elején, az 1900-as években épült nemesi kúria. Legutolsó tulajdonosa Kiss Albert és családja volt. Az államosítás után a család hasznélvezettel az épület 1/3-ad részét használhatta. Az 50-es években munkásszállóként funkcionált a létesítmény, majd 1958-tól működik, mint óvoda.

1988-ban meghalt a család utolsó tagja. Ezután a Múcsony Nagyközségi Közös Tanácsa hozzákezdett az épület felújításhoz. 1991-ben a Szuhakálló község külön vált Múcsonytól és újból önállóan kezdte meg életét. Hagyományait újratemtette, kiépítette sajátos arculatát, ami a mai napig meghatározó.

A kétcsoportos óvoda esztétikus, korszerű és szép intézménnyé vált.

A kulturális rendezvények, az intézményünk pedagógiai színvonala kicsiségünk nagysága lett.

Törekszünk arra, hogy innovatív szemléletünk gyakorlati megvalósítása partnereink elégedettségét erősítse. Hátrányaink adottak, pénzügyi lehetőségeink szerények, a munkanélküliség, a lakosság életkörülményei semmivel sem jobbak, mint máshol, de a lelkesedés a tenni akarás, az elhivatottság, a jó keresése, a pozitív szemlélet sokszor átsegít a nehézségeken.

A családok helyzete jelentős mértékben nem változott. **A hátrányos és halmozottan hátrányos** gyermekek száma viszont növekszik. Ezért a feladat nagysága miatt külön figyelmet kell erre a területre koncentrálni, a **gyermekvédelmet globálisan az egész programban kiemelten szerepeltetni**. A nemzetiségi programot továbbra is megvalósítjuk, az egyéni fejlesztő programot folytatjuk.

1. Az óvoda objektív feltételrendszere:

Személyi feltételek alakulása:

Óvodapedagógus: 4 fő

Ezenbelül: óvodapedagógus 3 fő

tagóvoda vezető: 1 fő

(A tagóvoda vezető is csoportban dolgozik heti 26 órában)

Dajka: 2 fő

Szakmai felkészültség:

Megnevezés	Fő
Felsőfokú óvodapedagógus	4
Egyéb továbbképzések	
környezetvédelem	1
egészségvédelem	1
iskola-előkészítés egyéni fejlesztés	1
nyelvvizsga (angol)	1
beszéd- hangképzés fejlesztés	1
ének, zene népi játékok	1
egyéni képességfejlesztés	1
népi kismesterségek minőségbiztosítás	1
vizuális technikák	1
szociális készségek és képességek fejlesztése az óvodában	1

2. A programunk megvalósításának eszközszerrendszere:

A tagóvodánk épülte szerényen, de mindig megújul. A régi patinás épület karbantartása mindig ad feladatot. Mi óvodapedagógusok pedagógiai programunk célját az eszközszerrendszer alakításában is szem előtt tartjuk. A természetes alapú anyagból készült bútorzat, a dekoráció, kiegészítők mind ezt szolgálják. De nem utolsó sorban a praktikum és a szabványi előírások is befolyásolják az eszközszerrendszer kiegészítését.

Az eszköznormában meg fogalmazottak jelentős részében rendelkezésre állnak, de folyamatos felújításra, pótlásra, kiegészítésre szorulnak.

Óvodánk épületében működő konyha biztosítja a gyermekek étkezését.

Tagóvodánk udvara optimális programunk megvalósításához. Minden rögzített játékunk minősített tanúsítvánnyal rendelkezik. Folyamatos karbantartásuk továbbra is feladat.

A tagintézmény pedagógiai programja a nevelési specifikumokat figyelembe véve a rendelkezésre álló tárgyi feltételekkel megvalósítható.

Tagóvodánk bekapcsolódott a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium a Közlekedéstudományi Intézet közreműködésével, a Közúti Közlekedésbiztonsági Akcióprogram keretében a „Biztonságos Óvoda” programba. A program célja az óvodások biztonságosabb közlekedésre való felkészítésének elősegítése: az óvodák, óvodapedagógusok közlekedésbiztonsági szakmai támogatása, a közlekedésbiztonsági ismeretek széles körben történő terjesztése, a korcsoport sajátosságait figyelembe véve.

PROGRAMUNK CÉLJA, FELADATAI:

A program célja:

- A gyermekek érezzék jól magukat az óvodában.
- Az óvodás gyermekek sokoldalúan, harmonikusan fejlődjenek, a gyermeki személyiség kibontakoztatása a néphagyomány ápolás, a környezet megismerés- és védelem gazdag eszköztárával.
- Az életkori, egyéni sajátosságok az individuum és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével differenciált bánásmód, a hátrányos, illetve sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek gondozásának, fejlesztésének feltételeit megteremtve tehetséggondozás.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzése, ápolása erősítése.

További törekvésünk, hogy segítsük a közös cselekedetek folyamatában, hogy a gyermekben alapozódjanak meg azok a készségek, jártasságok, amelyek képessé teszik az együttélésre; majd lépjen be a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások kialakulnak.

A célok eléréséhez kapcsolódó feladatok

- A hagyományok és a környezet iránti fogékonyság, emberi értékek megalapozása, átörökítése a gyermek érzelmein át, a családok aktív együttműködésével, a gyermekek kompetenciájának erősítése.
- Ismeretek komplex bővítése, egyéni képességek fejlesztése.
- Egészséges, jókedvű aktívan tevékenykedő, a hagyományokat tisztelő, a környezetét szerető, védő gyerekek nevelése a családokkal együtt - az igényeknek megfelelő segítőkészséggel, olyan szeretetteljes légkör megteremtése, amelyben a gyermeket megbecsülés, tisztelet, szeretet, gondoskodás, különleges védelem övezi.
- A különbözőség elfogadásával, tiszteletével a hátrányok leküzdése, a fejlődés folyamatosságának és az egyenlő hozzáférés, esélyegyenlőség,

biztosításával. Nyugodt, biztonságot nyújtó légkör megteremtése, amelyben a gyermeki szabad játék elsődlegessége kap hangsúlyt.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelésének megvalósítása, (SNI, BTM, stb.)
- Az óvónő azonosulási minta óvodásai számára, benne él a gyermekek közösségében. Tudatos pedagógiai, pszichológiai ismereteivel, környezettudatos magatartásával biztosítsa az indirekt irányítást megfelelő napirenddel, időbeosztással, a tevékenység szervezést integrált formában.

Nevelési alapelvek:

- Az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a családi nevelés kiegészítése.
- A gyermek életkoronként és egyénenként változó, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi, szociális lény.
- A gyermeki személyiség feltétel nélküli elfogadása, tiszteletben tartása, megbecsülése.
- Az alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodni.
- A játék kiemelt tevékenység.
- A szabad játék mással nem helyettesíthető.
- Komplexitás és pedagógiai sokszínűség tervezéstől a megvalósításig.
- A pedagógiai munkát segítők számára a helyi pedagógiai program, és a csoportszintű tervezési feladatokat ismerete elengedhetetlen.
- Az esélyteremtő szerep és hátránykompenzációs képesség erősítése

Ezen belül:	Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
❖ az egészséges életmód alakítása	
❖ aktív mozgás biztosításával a testi fejlődés optimalizálása	
❖ szocializáció segítése, biztosítása	
❖ az anyanyelvi, az értelmi nevelés és fejlesztés megvalósítása	

Programunk fontos kiindulópontja, hogy az érzelmeket kiváltó hatásokból fakadóan, az érzelmi nevelés minden területet áthat. Ehhez kapcsolódva a gyerekek testi-lelki, értelmi szükségleteinek kielégítése az anyanyelvi neveléstől elválaszthatatlan.

A hagyományőrzés, a környezet megismerése és védelme érzelmi hatástöbblettel bír. Az örömmel átélt aktivitás, az egészségnevelés, a szocializálódás, az értelmi fejlődés mozgató ereje. Ez vonul át az óvodai élet valamennyi tevékenység formáján, a fejlesztés területein, vagyis áthatja az egész nevelési rendszert.

II. Gyermekkép, óvodakép

Gyermekképünk:

- aki érzelmileg gazdag, környezetében jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, önmagát értékelni tudó, pozitív énképpel rendelkező, a változásokhoz alkalmazkodó
- aki másokat, különbözőségeket elfogad
- környezetét óvja, szereti
- szabály és feladattudattal rendelkező
- boldog gyermekké, személyiséggé válik
- Akik a hagyományok ápolásán keresztül kötődnek lakóhelyükhöz

A gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, vonzódásukat a természethez, az állatokhoz, egymáshoz, a felnőttekhez, pozitív irányban szeretnénk kiaknázni, tovább fejleszteni. A környezet tevékeny megismerésével, spontán és szervezett tapasztalatszerzések alkalmával, kirándulásokkal, helyi túrákkal, az óvoda parkjának adottságaival ezt a célt szeretnénk szolgálni.

Óvodaképünk:

TAGÓVODÁNK NEVELÉSI KONCEPCIÓJA, FELFOGÁSA:

Szemléletmódunkat befolyásolják az egyetemes emberi értékek:

Eszmei értékek: humanizmus, demokratizmus

Erkölcsei-és interperszonális értékek:

- az „én” tisztelete, a különbözőség elfogadása
- nyitottság, őszinteség, szeretet
- udvariasság
- a család, a haza tisztelete, szeretete
- a felelősségtudat

Kulturális értékek:

- a kultúra iránti érzékenység, a hagyomány tisztelete
- a természetes környezet megismerése, védelme, a fenntarthatósághoz kapcsolódó tevékenységek
- az ember és környezet harmóniája
- az élet tisztelete

A hagyományt, mint kultúrát és a környezetvédelmet, mint életformát a gyerekeken keresztül a családok is érzékelhetik mindennapjainkban, ezen program megvalósulása során. Fontosnak tarjuk, hogy az óvodás gyermekek ismerjék meg a nemzetet éltető hagyományokat, a lakóhelyükön élő szokásokat. A nevelés elsődleges színtere a család. A gyerekek családtagjaikkal, társaikkal olyan külsőségekben, tartalmukban visszatérő élményt élnek át, amelyek otthonukhoz, településükhöz, szülőföldjükhöz kötik, mely által életre szóló élményt kapnak.

Ehhez párhuzamosan kapcsolódik a természet megismerése és védelme. Hiszen ezen a területen pozitív érzelmi viszony akkor alakulhat ki, ha minél több alkalma van a gyermeknek aktív cselekvés közben sokoldalú élmény, tapasztalat- és ismeretszerzésre.

A néphagyomány-ápolás, illetve a környezet megismerése és védelme olyan elválaszthatatlan, egymásból fakadó tevékenység, amit a program kiinduló pontjának tekintünk.

Hiszünk abban, hogy az óvodás életkor érzelmileg és értelmileg fogékony időszak, kiemelkedően fontos az „én”, az **individuum** kialakulása szempontjából.

Ezért a fent leírtak alapján ez a program az óvodáskorú gyermekek egyedülállóan jellemző érzelmi fogékonyságára és sajátos aktiválására alapoz.

A gyerekek játéka - amely örömet és boldogságérzetet ad - jól ötvözhető a néphagyomány-ápolással, ill. a környezet megismerésével és védelmével. Mindez kiegészül a családok aktív részvételével.

Mit nevezünk néphagyománynak?

„Azt a láthatatlan szervezőerőt, amely a legrégebbi időkben az emberiség megmaradásának egyik legfontosabb feltétele volt, amely kényszerített minket egymás szájáról lesni a szót, egymás kezét figyelve megtanulni a mozdulatot, hagyománynak, idegen szóval tradíciónak nevezzük. ”

/Kósa, Szederkényi 1975./

Valljuk, hogy a kisgyerekkorban cselekvéssel szerzett tapasztalatok, érzelem dús élmények hatnak a felnövekvő egyén cselekedeteire.

A fenti sorokhoz kapcsolódva néhány saját gondolat:

„Sohase mondta nagyapám, hogy szeresd az erdőt, a természetet. Szeresd a fát, a fa anyagát... De pici korunktól, ha máshogy nem, a hátán cipelve elvitt bennünket (öcsémet és engem) az erdőbe barkázni, ibolyázni, gombázni, vagy csak úgy sétálni. Száraz ágat keresett botnak, - sohase az élő! Megmutatta a leglehetősebb helyeken levő madárfészket is, de nem bántotta. Az asztalosműhelyéből nem zavart ki bennünket. Játshattunk a faforgácsban, fűrészporban, faraghattunk, szögelhettünk. De csak ha kedvünk volt hozzá. Ha csínytevése kapott bennünket sohase bántott, rosszallása ennyi volt: Ejnye, kérlek szépen...”

Valahogy így szeretnénk mi is belopni a kisgyerekek mindennapjaiba a természet-, a természetes anyagok szeretetét, a hozzájuk való ragaszkodást.

A fenti élmények átélése után, felnőtt korban érti meg, dolgozza fel az ember, hogy melyik is azok a bizonyos gyökerek, mi is az, amit saját gyermekeinknek át szeretnénk adni.

Hitvallásunk, meggyőződésünk fontos eleme az is, hogy az „ünnepelni tudás képességének” kialakítását. A gyerekek évről évre örömmel vesznek részt a népi- és környezetvédelmi jeles napokat megelőző közös készülődésben.

Célunk, hogy varázsa legyen az ünnepvárásnak. Át érzik, hogy **„...ez a nap más, mint a többi...”** a bensőséges összetartozás élményét, mellyel megalapozzuk az ünnepelni tudás képességét. Ezek a gyermeki élmények hatnak a családok szemléletmódjára, az óvoda megteremtheti a családokkal való együttműködés sajátos formáit.

KÖRNYEZETVÉDELEM

A gyermekek az érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. Sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, a környezetükre való hatását. Az óvó-védő tevékenység eredményeként a gyerekek emocionális alapokon eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni, védeni kell. A programban az optimális környezet - a tárgyi és személyi feltételeken túl - egy gyermekközpontú életrendet jelent.

AZ ÉLETREND ELEMEI

- Rugalmas-integrált napirend
- Részben osztott életkorú csoportok
- Differenciált bánásmód
- Érző, alkotó innovatív nevelőtestület
- A nevelésben együttműködő család és óvodai közösség

Az életrend elemei egymással kölcsönös kapcsolatban vannak. Ebben az életrendben a gyermekek fő tevékenysége a játék. A gyerek a játék által fejlődik és fejleszthető, amit a néphagyományőrzés lehetőségei és a környezet megismerés és védelem számtalan gazdag eszköz és hatásrendszerrel teljesítik ki.

„A játék a gyerek legkomolyabb tevékenysége” A hagyományos értelemben vett játék tartalmát a néphagyomány ápolás, ill. a környezet megismerése és védelme eszközei, tevékenységei gazdagítják.

A ZÖLD TITKOK felfedezésével, a belső természetességet árasztó klímájával intézményünk a program valóra válását segíti.

A TAGÓVODÁNK LÉGKÖRE-PEDAGÓGIAI KLÍMÁJA:

Az óvódás gyermek olyan helyen töltse napjait, ahol igazán jól érzi magát.

- Elfogadó, szeretetteljes, stabil, biztonságot nyújtó nyugodt légkör veszi körül.
- Az óvodában dolgozók közösen megfogalmazott és elfogadott általános érvényű szabályzók betartásával egy olyan szokásrendszert alakítanak ki, amely tükrözi a gyermek, a szülők iránti tiszteletet.
- Egész lényük példát mutat, viselkedésük példát ad.
- Pozitív érzelmekkel teli, feltétel nélkül elfogadó érzelmeket sugároz.
- A gyermek esetleges hátrányait kompenzálják, védik, óvják.

Pedagóguskép

Tagóvodánk pedagógusának

- belülről jövő hagyománytisztelete, környezetszerető-, védő vágya párosuljon azokkal az ismeretekkel, készségekkel, amelyek a program megvalósításához szükségesek, a keretprogramban megjelennek
- legyen képes hitelessé tenni önmagát, tudatosan alkalmazza a metakommunikáció kifejezőeszközeit, kezdeményező jelfogadója legyen ennek a folyamatnak
- A nevelési folyamatban kövesse és tartsa tiszteletben az egyes gyerek és a

család sajátos helyzetét, haladási irányát, ütemét.

- Segítségnyújtása legyen egyénre szabott.
- Tagóvodán nevelőtestülete pozitív érzelmekkel teli, feltétel nélkül elfogadó felnőtt közösség, melyre jellemző
- a pedagógiai elvek egységes szemlélete
- az egymás munkájának megbecsülése és tisztelete
- a pedagógiai optimizmus és humanizmus
- a gyermekszeretet és empátia
- a mintaadás
- az innováció
- az együttműködés
- a tolerancia
- a kreativitás
- a probléma megoldás
- a szociális érzékenység
- a szakmai felkészültség és igényesség
- a hivatástudat és a hivatásszeretet
- IKT eszközök használata
- inklúzió

Dajka kép:

- az egymás munkájának megbecsülése és tisztelete
- a gyermekszeretet és empátia
- a mintaadás
- az együttműködés
- a problémamegoldás
- a szakmai felkészültség és igényesség
- a szociális érzékenység
- tolerancia

III. TAGÓVODÁNK NEVELÉSI FELADATAI:

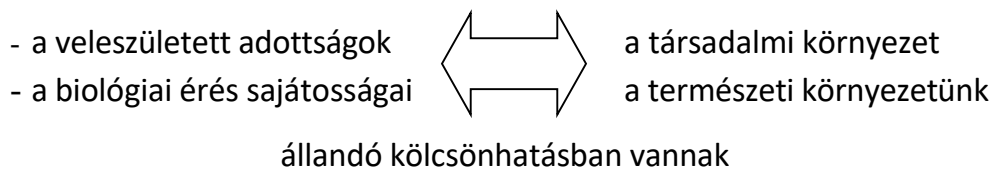
- A. Az egészséges életmód alakítása
- B. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- C. Az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

A. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Cél:

- A gyermek egészséges életvitelének megalapozása, egészségének védelme, megőrzése.
- Testi-lelki, szociális egészségnevelés.
- A gyermek személyes belső környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozása, környezettudatos magatartás megalapozásával az egészség fejlesztése, védelme.

Mai egészségtelen világunkban, fontos életmódunkat úgy kialakítani, hogy az testi és mentál higiéniánk javát szolgálja.

A gyermek érzésének alapja:

- A családban, majd az óvodában megszerzett biztonságérzet. A kiegyensúlyozott, derűs gyerek, aki biztonságban érzi magát, és a gondozás során testi szükségletei kielégítést nyernek, harmonikusan fejlődik.
- A gyermek testi szükségleteinek kielégítése során a gyermekben alapozódnak, azok az egészséges test-kulturális magatartáskészségek, szokások, amelyek az egészséges életvitelhez szükségesek.
- A családok egészséges életvitelének segítése, életmódok szokásainak befolyásolása az egészséges nemzedék felnevelése érdekében.
- A megelőzés fontosságának felismertetése.

Feladat:

- egészséges, esztétikus, biztonságos óvodai környezet kialakítása;
- egészségre nevelés, gondozás;
- a gondozás keretében a gyermekek testi szükségletének, mozgásigényének, edzettségének biztosítása, egészségének védelme;
- megfelelő szokásrendszer kialakítása;
- sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítése;
- prevenciós és korrekciós mozgásfejlesztés;
- mintaértékű életvitel közvetítése a család felé.
- A szociális hátrányok enyhítése.

Alapelvek:

- Az egészség érték.
- A testi, lelki, szociális egészség egyformán fontos.
- A biológiai szükséglet kielégítése minden más szükséglet alapja.
- A szükségletek kielégítésében fontos szerepe van a felnőtt – gyermek meghitt, empátikus kapcsolatának.

Egészséges óvodai környezet kialakításaÉletmód:

A mindennapi tevékenység rendjében, a gyermek és környezete állandó egymásra hatásában formálódik az életmód.

Szokás:

A cselekvéssorok mindennapi ismétlődése. A szokások kialakításához elengedhetetlen, hogy a színterek - a csoportszoba, a kapcsolódó helyiségek, a tornaszoba, az óvoda udvara - az egészséges életmód kialakítását szolgálják.

Az óvoda épülete:

A helyiségek padló (műanyag, meleg burkoló, kerámia járólap) és falburkolatai jól tisztíthatók legyenek, lehetőleg természetes alapanyagúak, ne okozzanak allergiás tüneteket. Jelenleg fa lambéria, illetve csempe.

A csoportszobák falai világosak, nagy ablakkal, természetes fény és levegőcsere egészségi biztosítását teszik lehetővé. Lehetőség szerint fűtésidényben párologtató edényeket biztosítunk. Mindkét csoportban nagyméretű tükör elhelyezése célszerű, amelyben a gyerekek teljes magasságban láthatják magukat.

A berendezési tárgyak gyermek léptékűek, esztétikusak, természetes anyagból készülnek, pl. fa, nád, gyékény.

A bútorok elhelyezése, formája zárja ki a balesetveszélyt. Az eszközök, játékok a mindennapi tevékenységekhez elérhető magasságú polcokon vannak elhelyezve. A meghibásodott tárgyakat, eszközöket meg kell javítani, illetve kivonni a használatból

Öltözőben:

A szekrényekben mindenkinek külön polca van, jellel ellátva. A cipők külön polcon kerülnek elhelyezésre. A nagykabátoknak külön fogas rendszer áll rendelkezésre. Információs falunkon mindenről írásban is tájékoztatjuk a szülőket, kéréseinket is itt tolmácsoljuk.

A mosdóban:

Jellel ellátott polcon van elhelyezve a fogmosó felszerelés, törülköző, fésű; körömkefe is rendelkezésre áll. A WC-ket válaszfal határolja el.

A tornaszoba:

Anyagi lehetőségeink szerint bővítjük felszerelését. A padló csúszásmentes, a tornaszerek biztonságosak.

Az óvoda udvara:

Udvarunk optimális helye a néphagyományőrzésnek és környezet megismerésnek, védelemnek.

A homokozás:

Az udvaron a játékok sorában elsődleges helyet foglal el. Két nagyméretű homokozónk helyet biztosít minden gyermeknek. Földdel, homokkal való játék, a „saraskodás” a gyermeknek ősi elemi szükséglete. Fontos az évenkénti csere,

naponkénti felásás, locsolás. A fák folyamatos árnyéka mellett napernyővel történik az árnyékolás. A természetes mozgások gyakorlására nagy, tágas, füves terület áll rendelkezésre, faanyagú mozgásfejlesztő játékkal.

Nagyobb méretű szilárd burkolat közvetlen az óvoda előtt, a lépcső alatt. Sáros időben vagy speciális tevékenységekhez szükséges. Labdapattogatás, krétarajz, kerékpározás stb.

Virágoskert:

A növények fejlődésének megfigyelése, munka jellegű tevékenységek kipróbálása, vizsgálódások helye. Egész évben gondozzuk! Diószüret, falevelgyűjtés stb. A szülők önkéntesen vesznek részt az udvar szépítésében, alakításában!

Az egészséges életmódra nevelés szinterei:

Gondozás:

- **Táplálkozás-egészséges táplálkozás:**

A gyermek egészséges fejlődésének elengedhetetlen feltétele az életkori sajátosságok figyelembe vétele, egyéni ízlésének tiszteletben tartása, ugyanakkor indirekt formálása. A hetente visszatérő zöldség-gyümölcs napok nemcsak a gyermek ízlését, szemléletét formálják, hanem a szülő figyelmét is ráirányítja azok fogyasztásra. Napi 3x-i étkezést biztosítunk.

Mivel „saját” főzőkonyhával rendelkezünk, az étrend összeállítását az élelmezésvetővel együtt készítjük. Az étrend összeállításánál figyelembe vesszük, hogy az legyen kellően változatos, megfelelő tápanyag összetételű, fehérjéket, növényi eredetű zsírokat, szénhidrátokat, rostanyagokat tartalmazzon. Mivel a gyerekek nagy része nem eszik reggel otthon, a tízórai mindig reggeli hatású.

Fontos:

Egész nap a folyadékigény kielégítésére vizet, teát, illetve poharakat tartunk a csoportszobákban; ahol kívánság szerint ihatnak a gyerekek.

A népi ételek széles körét: (pl: sült tök, sült krumpli, lángos, kenyér, stb.) felhasználjuk változatos étrendünk szélesítésére.

Különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, magas só – és telített zsírtartalmú, ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve a tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

Az *étkezést* önkiszolgálással, illetve a nagyobbaknál naposi tevékenységgel valósítjuk meg. Fontosnak tartjuk az esztétikus terítés, a kulturált étkezés szokásainak kialakítását

- **Testápolás:**

Tisztálkodás (fogmosás, fésülködés, kézmosás, WC használat, zsebkendő használat)

A gyermek tisztasági igényének alakítását és egészségügyi szokásainak megalapozását szolgálja. Az óvónő az interakciók eredményeként akkor segítsen, amikor azt a gyerek kéri, igényli. Fontos a család és az óvoda gondozási szokásainak összehangolása. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, a WC-használatához meg kell teremteni a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhesék ezeket a teendőket. Fontos a felnőtt példamutatása.

- **Öltözködés:**

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket. Fontos, hogy többretegű legyen, ugyanakkor a gyermek könnyen le és fel tudja venni. Egy-egy ruhadarab összeválogatása érzésvilág alakítható is. Jó ha van benti ruha és udvari ruha, gumicsizma, amit „össze lehet koszulni”, benti cipő, kirándulásokhoz esőköpeny.

- **Mozgás:**

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyerekek mozgásigénye egyénileg eltérő. A természetes nagymozgásokat mindennap lehetősége nyílik a gyermeknek gyakorolni úgy, mint a természetben, s úgy a népi sportjátékok által (lásd mozgás c. fejezet).

Az edzettség fontos, hiszen a gyermek ellenálló képessége ezzel fokozódik. Kiemelt cél minél több idő töltése a szabad levegőn. Ez csak rendkívül szélsőséges időben korlátozódhat. A szabad levegőn tartózkodás lehet séta, kirándulás is. A fedett terasz kihasználására törekedni kell.

- **Pihenés:**

A gyermek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Alvás előtt alapos szellőztetés szükséges! A nyugodt pihenés feltétele a csend, bizonyos bezártság, fél sötét. Az elalvás előtti mesélés, altatók dúdolása kondicionálóan, reflex szerűen, hat. A saját ágynemű feltétele a nyugodt pihenésnek, alvásnak.

- **Egészségvédelem- egészség megőrzés:**

- Betegség megelőzés
- Balesetvédelem
- Balesetmentes környezet biztosítása
- Vízhez szoktatás, gyógytorna, korcsolyázás, kirándulások
- Speciális szakemberek bevonása a fejlesztésbe.

A környezet védelme:

- környezettudatos szemléletmód és magatartás alakítása.

Az óvónő a folyamatban:

Az óvónő ismerje a gyermek, otthoni szokásait. Keresni kell a családdal az együttműködést. Segíteni kell a gyerek egyéni táplálkozási, tisztálkodási és öltözködési készségeinek alakulását. Nagyon fontos az óvónő, mint minta!

Minden gyereknek különböző az alvásigénye. Egy óra nyugodt pihenés után az óvónő tegye lehetővé, hogy a nem alvó gyerekek felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak.

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással elkülönítve gondozzuk, amíg szülei meg nem érkeznek. Ez különösen fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén.

Előfordulhat bevizelés alvás alatt. Megszégyeníteni ezért senkit nem szabad. Az okokat kell megszüntetni, a szülőkkel együttműködve.

A hanyag testtartás javítására és lábboltozat fejlesztésére a nevezett mozgásokban helyet kell biztosítani. A futópályán minden nap lehet „kocogó percek” szervezni. Az uszoda közelségével (Kazincbarcika uszoda) az 5-6-7 évesek vízzel való ismerkedése, ha lehet, alkalmat szeretnénk biztosítani.

A mozgásidőtartam: 10-20-30 perc legyen

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára, észreveszik az elvégzendő feladatokat.
- A testápolási szokásoknak megfelelően önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, használják az eszközöket.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el. Esztétikusan terítenek, ismerik a kulturált étkezés szokásait, szabályait. Készségszinten használják az evőeszközöket.
- Igényük van az egyéni fejlettségüknek megfelelő napirendre, pihenésre.
- A mozgásos játékokban kitartók szívesen mozognak, képesek harmonikusan együttműködni társaikkal. Örömként élik meg a közös mozgást.
- Szívesen tartózkodnak a szabadlevegőn és természetes igényükké válik a szabadban való mozgás.
- Kialakultak a testi-lelki egészség megőrzésének szokásai.
- Magatartásuk környezettudatos, szeretik, tisztelik, óvják, védik környezetüket
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél egyéni fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

ÉRZELMI , ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Cél:

- Bizalmon és szereteten alapuló óvodai légkörben alakuljon a gyermekek-
- Én-tudata, erkölcsi, szociális érzékenysége, önértékesítő törekvése, feladattudata és a társas együttélés szokásai, normái, szabályai.
- Modellértékű, befogadó attitűd, a nyitottságra építve az elfogadás természetessé tétele a gyermekek számára.
- A gyermek biztonságérzetének megalapozásával, az önbizalom erősítése a szocializálódás elősegítése.
- Az aktív érzékenység alapozása az emberi és természeti környezet hatásaira.
- A hagyományőrzés és természetóvás motiváló hatásának folyamatos éltetése.

Feladat:

- Barátságos, nyugodt, szeretetteljes, biztonságot nyújtó légkör megteremtése.
- Erkölcsi-, szociális-, esztétikai érzelmek kifejezőképességének fejlesztése.
- Erkölcsi tulajdonságok: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség alakítása
- Felnőtt - gyermek és gyermek – gyermek, elfogadó érzelmi alapokon együttműködő kapcsolatának alakítása.
- Szociokulturális hátrányok csökkentése, egyenlő hozzáférés biztosítása.
- Toleranciára, különbözőség elfogadására, tiszteletére való nevelés.
- Szokás- és normarendszer megalapozása; hagyományok, élmények, tevékenységek, programok biztosítása.
- Hazaszeretetre nevelés. A gyermekek segítése abban, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz, családhoz kötődést segíti.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek felismerése; szükség esetén megfelelő képességgel rendelkező szakemberek bevonása.
- Modellkövetés, pozitív mintaadás.
- Az óvodában dolgozó felnőttek részéről, inkluzív pedagógiai attitűd, modell értékű kommunikáció, bánásmód és viselkedés alkalmazása, játékba ágyazott párhuzamos tevékenységek felkínálása.

Alapelvek:

- A családdal való közvetlen kapcsolattartást a nevelésben a partnerség, a kölcsönös, korrekt tájékoztatás és diszkréció jellemzi.
- Pozitív érzelmi viszony alakítása, a rácsodálkozás lehetősége, a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet megismerését, megbecsülését (család, haza, otthon) segíti.
- Az egyéni bánásmód semmivel nem helyettesíthető!
- A keresztény kultúra értékeinek megismerése az óvodában feldolgozásra kerülő egyházi ünnepek tartalma ad alkalmat.

Tartalom:

- Befogadás (beszoktatás)
- Inkluzív pedagógia
- Bátorító nevelés
- Társas kapcsolatok
 - óvodapedagógus- gyermek
 - gyermek- dajka
 - gyermek- gyermek
 - óvodán belüli és városi rendezvények (nemzeti ünnepek, jeles napok, hagyományos ünnepek)
- Erkölcsi ítéletek

Az óvodáskorú gyermek, jellemző sajátossága, a magatartás érzelmi vezéreltsége. A hagyományőrző, környezetmegismerő-, védő szemléletű nevelés az óvodáskorú gyermek érzelmi, értelmi fogékonyságára alapoz. A program összetett tevékenységrendszeréből fakadó motivációk, az érdekes élményekkel a természet felfedezéseivel a gyermek érzelmi életében meghatározó változásokat idéznek elő. A népi mondókák ritmikussága, az énekes játékok mozgáselemei, a hangulatőrző népdalok, a népmesék varázslatos világa is sajátos érzelmi hatást hordoznak.

A természet, a környezet megismerését érzelmek kísérik. Az érzelemkifejezés egy része veleszületett. Később a gyermek utánpótlás útján megtanulja az érzelmeit kifejezni és kezelni. Ezért is nagy a környezetében élők, az őt nevelők felelőssége.

*„Hol a régi szép természet?
Látod EMBER, ezt mind Te tetted!
De még nem késő, hogy megállj!
Végre szétnézz! Hol a határ?”*

/Tokodi Ildikó 12 éves Szeged, 1991./

Óvónő a folyamatban:

A családi háttér ismeretében törekszik megismerni, megérteni a gyerek érzelmi megnyilvánulásait.

Alkalmat és lehetőséget teremt a gyermek pozitív érzelmeinek kiváltására:

- a testi szükségletek kielégítésével;
- a derűs biztonságos környezet létrehozásával;
- a „kötődés” szükséglet kielégítésével;
- megerősítő, elfogadó magatartásával;
- az értékek, élmények nyújtásával.

A gyermek számára fontos az állandó, megbízható, személyes kapcsolat. Az óvónő tudatosan törekszik saját érzelmi kifejezőmódját hitelessé, sokszínűvé tenni, és a gyermeki érzésvilágba való beleélési képességét fejleszteni. Átérti, hogy a gyerek - óvónő és a gyerek - gyerek viszonyát az együttes tevékenységek élményei határozzák meg. Ennek tudatában segíti a gyerek erkölcsi érzelmeinek fejlődését: a szeretetet, a barátságot, tiszteletet. Formálja erkölcsi tulajdonságait, mint például a tettekre készség, együttérzés, bátorság, önállóság, önfegyelem, feladattudat, szabálytudat stb.

Az óvónő a gyerek intellektuális érzelmeit - a kíváncsiságot, a rácsodálkozást, a felfedezést, a sikert, aktivitást a néphagyományőrzés és természet szeretet hatásrendszerével tudatosan ébren tartja, fejleszti.

Az érzelmi nevelés személyiségfejlesztő hatása

*„Az értelmi funkciók integrálódnak az érzelmi átélésekkel”
/Kiss, 1987./*

A tevékenység, a megismerés, a felfedezés öröme gazdagítja a gyermek érzelmeit, ezáltal állandó aktivitásra készíti. A valós világjelenségeihez, a társakhoz és önmagához való viszony kapcsolatrendszerében megtanulja érzelmeinek kifejezését, kezelését.

Erkölcsei érzelmei, tulajdonságai alakulnak, erkölcsi értékrendszere megalapozódik. Az érzelmi élete kiegyensúlyozottá válik, amely alapul szolgál testi, értelmi, szocializációs fejlesztéséhez, fejlődéséhez

INDIVIDUALIZÁLVA szocializálódást segítő nevelés

Az individualizálás a gyermekek, egyének közötti különbségek felismerésére épül. Minden gyereket figyelembe vesz, a maga fejlődési szintjén. A gyermekek gondosan kialakított környezetben ösztönszerűen érdekeltek a saját tanulásukban. A gyermekeket ismerni kell ahhoz, hogy egyéni célokat lehessen kitűzni az egyéni erősségek és igények méltányosságával.

Vannak egyetemes, eleve elrendelt fejlődési szakaszok, amelynek egyik periódusa a 3-9 éves korig terjed.

A szakaszok fejlődési tendenciáit ismerni kell azért, hogy meg tudjuk állapítani azt, hogy az attól való eltérések normálisak vagy károsak, kérnünk kell-e speciális tudással rendelkező szakember segítségét.

A differenciálás feltételei:

1. Megismerés - ezek regisztrálása.
2. A gyermek folyamatos megfigyelése.
3. Beszélgetések a gyerekkel.
4. A gyermek produktumainak elemzése.
5. A gyermek élményvilágának, tapasztalatainak megismerése.
6. A gyermek érdeklődésének ismerete.
7. A kedvenc időtöltésének játékaának ismerete.

A differenciálás kézenfekvő helye a szabad játék. A szocializálódás alapja a gyerek biológiai fejlődését segítő, gondoskodó környezet kommunikációs kapcsolatrendszere. A hagyományápoló, környezetmegismerő-, védő nevelés visszatérő tevékenységei, hagyományai az együttélés egyedi kommunikációs kapcsolatrendszerét alkotják. Így programunk sajátos teret nyújtva segíti a gyerekek szocializálódását, ugyanakkor tiszteletben tartja és elősegíti az individuum optimális fejlődését.

A gyermek a játékban megjelenő tevékenységekben gyakorolja az önkifejezés formáit, a társas érintkezés mintáit, a közös élmények hatására valamit megérez a közösség ősi összetartó erejéből.

Ha az óvónő ölelő szeretete átsegíti a gyermeket a kapcsolatfelvétel nehézségein, és mindezt melegséggel teli élmények, társaktól kapott elfogadó jelzések erősítik, a gyerekekben létrejön az a biztonságérzet, ami további szocializálódásának alapja.

A gyermek ebben az életkorban érzelmi fogékonysága által nem verbális elemekre, hanem a metakommunikációra érzékeny.

Ha a tekintet, a gesztus, a mimika, a testtartás, a térköztávolság összhangban áll a szóbeli közléssel, a gyerekekben felébreszti a kipróbálás, az utánzás vágyát, a felnőtt viselkedése minta lesz számára.

Az individualizálva szocializálódást segítő nevelés

Célja:

- Az egyén megismerésével, az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok fejlődésének segítése, amelyek által megalapozódnak a szocializálódáshoz szükséges erkölcsi, akarat tulajdonságjegyek a gyerekekben.
- „Kiegyensúlyozott, boldog gyerek állapot” kialakulásának segítése.

Feladatai:

- Szokás és normarendszer megalapozása.
- Hazaszeretetre nevelés. A szűkebb és tágabb környezet megismertetésével a szülőföldhöz való kötődés alapozása.
- Modellkövetés, pozitív mintaadás.

Az individualizálódva szocializálódás alakulásának szinterei:

1. A befogadás időszaka
2. Együttlét a mindennapokban
3. Óvodai ünnepnapok

1./ A befogadás időszaka:

Az óvodakezdés első benyomásai, óvodai „életre szóló” élményeket adnak. Egyaránt meghatározzák a gyerekeknek és a szülőknek az óvodához való viszonyát és a létrejövő

kapcsolat minőségét. A programban ez a közismert tény fontos szemponttá női ki magát.

A befogadás célja:

A gyermek az új környezetben saját tempójában, saját érzékenységéhez mérten minél rövidebb idő alatt szerezzen olyan biztonságérzetet, amely meghatározza a további viselkedésének, fejlődésének alakulását.

Az óvónő a folyamatban:

A gyermek óvodába lépése előtt kapcsolatot teremtünk, megismerkedünk a családdal és az óvodába kerülő gyerekekkel. A szülő érezze, hogy számíthat a segítségünkre és a gyerek „átvezetésében” partnerek leszünk. (Jegyzeteket készítünk a szocio-kulturális benyomásokról a családlátogatások során.)

Biztatjuk a szülőket arra, hogy a gyermek óvodába lépése előtt a gyerekekkel együtt látogassanak el az óvodába, a csoportokba, az udvari játék idején jöjjenek be, amikor azt idejük megengedi.

Nyílt rendezvényeinket (farsang, gyereknap, állatok világnapja, családi piknik, játszóházak stb.) látogassák meg. így az együttlétből, a barátkozásból pozitív élmény-nyomokat visz magával a gyermek, s ez újbóli találkozásra készíteti majd.

Fontos:

Mi óvónők kölcsönösen meg kell hogy egyezünk a szülővel, a fokozatos beszoktatás kezdés időpontjában és menetében.

A szülő kérésének figyelembevétele, beszoktatás lehetőségének megteremtése fontos szempont számunkra. A nevelési év kezdetén, a csoportban lévő gyerekeket, az új társ (társak) elfogadására hangoljuk. Fontos, hogy a gyerekek biztonságérzetük tudatában várják és nyílt odafordulásukkal segítsék az érkező gyermekeket.

A beszoktatást segíti a barátságos, nyugodt melegséget árasztó környezet, otthonról hozott kedvenc baba, maci.

Szeretetteljes magatartással az egyes szülőkhöz, gyerekhez elfogadó, megértő odafordulással segít az átállás nehéz folyamatában. (A gyermeknek sokat segít, ha a szülő is elfogadja az óvónőt). Érzelmi kötődések a megerősítés, a dicséret személyre szóló formái.

Programunk a beszoktatási időszakot tekintve a családdal való együttnevelés kiindulópontjának.

2./ Együttlét a mindennapokban:

A beszoktatási időszakában szerzett pozitív érzelmi benyomások segítik a gyermeket a szociális tanulás folyamatában.

Az egyes gyerek szociális viselkedési készségének szintjét befolyásolja a gyermek kommunikációs fejlettsége.

A viselkedést megerősítő jelzések segítik a gyermeket a kommunikációban és abban, hogy meg tanulja értékelni saját és mások cselekedeteit, megtalálja helyét a csoportban.

Az életkorra jellemző gyermeki „kódolást” jelzésvételt a beszéd mellett a metakommunikációs hatások erősítik meg. A közösen átélt élmények a gyermekben az újra, meg újra átélés vágyát erősítik, s az együttműködés reményében alkalmazkodásra serkentik.

Ez egy olyan spirál, amelyben a szociális viselkedéskészség egyre magasabb szinten jelenik meg.

Az óvónő a folyamatban:

A beszoktatásban megteremtett bensőséges kapcsolatokat a mindennapok tevékenységformáiban, a szocializációs fejlődése, érdekében fejlesztjük, segítjük.

Az individualizálva szocializálást - a gyerekekről szerzett benyomásokkal a differenciált bánásmód alkalmazásával az elfogadó szeretettel, - odafigyeléssel támogatjuk. Lehetőséget biztosítunk a mindennapokban a viselkedési formák gyakorlásához. A közös élményekkel az összetartozás érzését erősítjük.

A csoportokban kialakult biztonságot nyújtó szokásrenddel segítjük a gyerekekkel elfogadtatni a csoport viselkedésszabályait.

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen, örömmel járnak óvodába, jól érzik magukat a közösségben.
- Kiegyensúlyozott, vidám érzelmi állapot jellemezi őket.
- A szokás-szabályrendszert alkalmazzák, betartják, kialakult szabálytudattal rendelkeznek.
- Pozitív erkölcsi, szociális érzékenységük kialakult.

- Az udvariassági szokásokat, a helyes viselkedés szabályait ismerik, alkalmazzák.
- Társaikkal nyitottak az együttes élményekre, tevékenységekre, bekapcsolódnak, irányítanak.
- A közös tevékenységek során aktívak, kezdeményezők, kitartóak. Örülnek a közösen elért sikereknek.
- Megfelelő ismerettel rendelkeznek szűkebb és tágabb környezetükről, kulturális értékekről.
- Hazaszeretetet, szülőföldhöz, családjához való kötődés jellemezi őket.
- Tevékenységhez kötődő együttműködési formákra képesek, kiterjedt kapcsolataik vannak.
- Reális énképpel, egészséges önbizalommal rendelkeznek.
- Konfliktusok kezelésére, megoldására képesek.
- Társaikkal, felnőttekkel szemben segítőkészek, elfogadóak, érdeklődőek, tisztelettudók, toleránsak.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél egyéni fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

AZ ANYANYELVI, -ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA:

B. ANYANYELVI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS

Az anyanyelvi nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat legapróbb mozzanatában is. A gyerekekkel való játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége a beszéd, a szórakoztatás, a kellemes időtöltés, az együttes élmény biztosításához. Fontos a beszédkedv fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, s a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Célja:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Az anyanyelvi és kommunikációs képességek kibontakoztatása.

- Érthető, kifejező beszédkésztség kialakítása.
- A nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetésével, helyes nyelvhasználat, a biztonságos önkifejezés megalapozása.
- A gyermek életkorának megfelelő irodalmi élmények nyújtásával - kiemelve a népköltészeti alkotásokat és környezettel kapcsolatos műveket - az irodalom iránti érdeklődés felkeltése.
- Helyes mintaadással az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció, különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében.
- A nyelvi struktúrákra, építő nyelvi nevelés és az önkifejezésre alapozó nevelés szintézisének megvalósítása.

Feladata:

- Olyan szociális közeg biztosítása, ahol a gyermek kifejezheti önmagát, kérdezni tud; véleménye van, válaszolni akar.
- Beszélő környezet biztosítása.
- A gyermeki beszédkedv, kifejező képesség, szókincs fejlesztése.
- Beszédkésztség felmérése, a beszédhibák javítása szakemberek segítségével.
- A kommunikáció, különböző formáinak alakítása.
- Tervszerű egyéni képességfejlesztés.
- A különböző élethelyzetekben, tevékenységekben sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás útján történő ismeretszerzés, felfedezés lehetőségének biztosítása.
- Értelmi képességek és kreativitás fejlesztése.
- Prevenció, tehetséggondozás.
- A játékosság megőrzésével, megfelelő motivációval, a játékos tevékenységek örömteli végzésével valósuljon meg és a céltudatos képességfejlesztés.
- Az anyanyelv megismerésén, az irodalmi érdeklődés felkeltésén túl, a változatos tevékenységeken keresztül a valós élet szerepköreinek elsajátítása játékos formában (vers, mese, bábjáték, dramatizálás, szituációsjáték, történetek, helyzetjátékok).

Alapelvek:

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében jelen van.
- Az óvodás gyermek tanulása belső késztetésen alapul.
- Az óvodás gyermek gondolkodása cselekvő, szemléletes.
- Az értelmi nevelés eszköze, módszere és színtere a játék és a játékos tevékenység.
- A gyermek tanulását a játékok, tevékenységek során:
 - a kíváncsiság
 - a megismerési vágy
 - az utánzási kedv
 - a sikerélménye motiválja.
- Komplexitás és differenciálás.
- A tanulás a gyermek részéről játék, az óvodapedagógus részéről tudatos, tervszerű tevékenység.
- Az óvodapedagógus pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A beszédfejlesztés folyamata:

Beszédművelés: A beszéd automatizmusainak, a beszédmozgásoknak és a beszéd hallásnak a finomítása.

Beszédfejlesztés: A beszédhelyzetek teremtésével, a beszélő kedv fokozása.

Illem: Általánosan érvényes szabályok; felnőtteknek, társaknak való köszönés, udvarias magatartás, a közös tevékenységekben tanúsított magatartás, a helyes minta megismerése, szokássá alakítása, a helytelen viselkedés, korrigálása.

ÉRTELMI NEVELÉS

A játékba ágyazott hagyományőrző tevékenységekkel és a környezet megismerésével, felfedezésével kínáljuk a gyerekek számára, a változatos cselekvésen alapuló

tapasztalatszerzés lehetőségeit. A tevékenységek, cselekvések során a gyermekben várhatóan kellemes testi érzés Jóleső belső érzélem támad.

Mivel az érzélem a gyermeki érdeklődés egyik irányító, mozgató ereje, így az érzelmi állapot mindig a cselekvés akarásának elindítója. Ami iránt érdeklődik a gyermek, azt igyekszik megismerni. Érzékszervein keresztül szerzi a tapasztalatokat, az érzelmi benyomásokat.

Ugyanígy cselekvésre készíti a mozgás által szerzett tapasztalat, amikor a mozgásöröm készíti az újabb és újabb próbálkozásra. Ezek az érzékszervi tapasztalatok indítják a tanulás folyamatát. Ezt felgyorsítja a környezet érzelmi hatástöbblete. Ezzel a gyerekek értelmi képességei fejlődnek.

Az értelmi nevelés célja:

- A gyermekek kompetenciáinak fejlesztése, élményszerű megtapasztalással, játékokban és játékos tevékenységekben.

Feladatai:

- A gyermek értelmi képességeinek megismerése, alapozása, fejlesztése.
- Aktív cselekvés közben, az érzelmi hatások felerősítésével eljuttatni a gyereket a szimbolikus, egocentrikus gondolkodástól a szemléletes, a tapasztalaton alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig.
- A hátrányos helyzetű, és részképesség zavarral küszködő gyermekek felzárkóztatása, fejlesztése,
- Tervszerű egyéni képességfejlesztés.
- A különböző élethelyzetekben, tevékenységekben sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás útján történő ismeretszerzés, felfedezés lehetőségének biztosítása.
- Értelmi képességek és kreativitás fejlesztése.
- Prevenció, tehetséggondozás.

Az óvónő a folyamatban:

Mindennapi munkánkban kiindulunk a programunk alapelveiből:

- Az óvodás gyermek tanulása belső készleten alapul.

- Az óvodás gyermek gondolkodása cselekvő, szemléletes.
- Az értelmi nevelés eszköze, módszere és színtere a játék és a játékos tevékenység.
- A gyermek tanulását a játékok, tevékenységek során:
 - a kíváncsiság
 - a megismerési vágy
 - az utánpótlási kedv
 - a sikerélménye motiválja
- Komplexitás és differenciálás.
- A tanulás a gyermek részéről játék, az óvodapedagógus részéről tudatos, tervszerű tevékenység.

Az óvodapedagógus pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását:

- Megteremti az értelmi fejlesztéshez szükséges optimális feltételrendszer egyensúlyát.
- A hagyományőrzés és környezetmegismerő-, védő tevékenységek beillesztése nagy körtekintést kíván, mert az ingerekkel elárasztott gyerek könnyen passzivitásba vonul!
- A játék tevékenységeken keresztül megismeri a gyerekek egyéni sajátosságait:
 - mi érdekli
 - milyen ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkezik
 - értelmi funkciói milyen fokon áll
 - játékában milyen élmények jelennek meg
- Kivetíti, fejleszt a képzeteket.
- Gyakoroltatja a megismerési funkciókat.
- Ha szükséges élményeket nyújt, s olyan érzelmi hatásokat, amelyek megerősítik a cselekvésen keresztül szerzett ismereteket.
- Tapasztalatokat gyűjt a gyermekek mozgás fejlettségéről:
 - nagymozgások, szem-kéz, szem-láb koordinációjával
 - finom-motorikus mozgások

- téri tájékozódásról
- test ismeretéről (jobb-bal)

A megfigyelések egyéni fejlesztés kiinduló alapjai

A családdal együttműködve alakítja ki az óvónő a gyerekekhez igazodó módszereket, amely segíti a gyermeket elindítani a fejlődés útján.

Programunk nagyon sok lehetőséget biztosít olyan helyzetekre, amikor a gyerekek maguk vizsgálódhatnak, megbeszélhetik a jelenségeket. Fontos olyan helyzetek teremtése, amikor az óvónő magyarázatkeresésre, elgondolkodtatásra indítja őket, fedezzék fel a világot, éjék át a „ha” élmény örömet.

A pozitív megerősítés hatására a gyerekek megtanulnak bízni önmagukban. Esetleges problémák elmaradások esetén szakember segítségét kell igénybe venni a szülők egyetértésével.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére: anyanyelvi

- Szívesen kommunikálnak, képesek a kapcsolatteremtésre
- Közlésvágyukat késleltetni képesek, meghallgatnak másokat, kivárlják, amíg sorra kerülnek.
- Metakommunikációs jelzéseket megértik, s adekvátan használják
- Elbeszéléseik folyamatosak, rendelkeznek beszédfigyelemmel, fegyelemmel.
- Be tudnak kapcsolódni adott témakörben beszélgetésbe.
- Gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, megfelelő hangerővel, hangsúllyal és tempóval tudják kifejezni, a szituációnak megfelelően
- Aktív és passzív szókincsük gazdag és árnyalt, képesek kifejezni önmagukat
- Egyszerű és összetett mondatokat használnak, miközben törekednek a nyelvtani
- egyeztetésre, beszédükben minden szófajta és mondatfajta megjelenik
- Értik és használják a névmásokat, névutókat, jelen – múlt - jövő időt

- Érdeklődéssel vesznek részt a különböző tevékenységekben.
- A környező világ jelenségeit valóságként észlelik, a jelenségeket globálisan szemlélik.
- Képesek hosszabb idejű figyelem-összpontosításra.
- Észrevesznek egyszerűbb összefüggéseket.
- Felismerik a problémahelyzeteket, s törekednek megoldásukra.
- Képzleti működésük közeledik a valósághoz.
- Ismereteiket tudják alkalmazni a gyakorlatban is.
- Működik emlékezetük.
- Életkoruknak megfelelő érzékeléssel, észleléssel, alkotóképességgel, kreativitással, képzelettel, logikai képességekkel rendelkeznek.
- Ellenőrzik saját tevékenységüket, segítséggel észreveszik hibákat, és törekednek az önértékelésre.
- A cselekvő szemléletes és szemléletes képszerű gondolkodásuk mellett felfedezhető az elemi, fogalmi gondolkodás.
- Aktívan részt vesznek a különböző óvodai tevékenységekben és képesek azokban elmélyülni, alapvető ismereteik vannak közvetlen környezetről, képesek figyelmüket szándékosan és tartósan irányítani, növelni, megosztani, felismerik az ok – okozati összefüggéseket.
- Kialakult életkor specifikus beszédértésük-beszédfigyeljük, testséma ismeretük, finom motorikus, laterális térészlelő képességük, téri tájékozottságuk, térbeli mozgásfejlettségük, rendelkeznek probléma felismerő és megoldó képességgel.
- Lelkileg egészségesek, nyitottak, érdeklődők, készek az iskolába lépésre, a tanuláshoz szükséges képességeik folyamatosan fejlődnek, egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni a feladatok megértésében, egyre eredményesebb végzésében.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni képességeiknek megfelelő fejlettségi szintre jutnak, speciális szakemberek bevonásával. A gyermekek egyéni fejlettségéhez, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, differenciált személyiségfejlesztéssel, öndifferenciálás fejlődésének elősegítésével, a hátrány-kompenzálás és tehetséggondozás, a tanuláshoz szükséges

képességek és részképességek megalapozásával, a játékban és szervezett tevékenységekbe egyaránt.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

I V.AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Célunk:

Érzelmi biztonságot nyújtó, a gyermekek nyugodt, kiegyensúlyozott fejlődéséhez szükséges feltételek megteremtése, alkalmazkodva az egyéni fejlettséghez, biológiai ritmushoz.

Feladatunk:

- Átgondolt napirend, hetirend kialakítása.
- Megfelelő személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

Alapelvek:

- A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- A pedagógus az egész napos tevékenysége során teljes személyiségével nevel.
- A napirendet és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
- A napirend hozzájárul a gyermek szociális, mentális és szomatikus fejlődéséhez.
- Napirend, heti rend a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésére, szervezésére.
- A játék kitüntetett szerepének szem előtt tartása.
- Az egész nap folyamán lehetőség szerint érvényesül a rugalmasság, folyamatosság.

- A mindennapokban a rendszeres edzés, mozgás lehetősége biztosított.
- Jusson elegendő idő a testi szükségletek, esztétikus, higiénikus gondozási feladatok elvégzésére.
- A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre.

Személyi feltételek:

- A gyermekcsoportban a nevelőmunkát az óvodapedagógus végzi.
- Az óvodában dolgozó felnőttek viselkedése legyen modell a gyermekek számára.
- Az óvodapedagógus és az óvoda működését segítő személyzet együttesen járuljon hozzá az óvodai nevelés eredményességéhez.
- Az integrált csoportban dolgozók értékrendje olyan morális és érzelmi normákat kell, hogy képviseljen, amely követendő példa a gyermekközösség és a felnőttek számára. A munkáját a gyermekek sérüléseinek megfelelően vesszük igénybe (fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus).

Tárgyi feltételek

- A tárgyi feltételek biztosításának alapja az Óvodai nevelés országos alapprogramját és az Eszköznormát vesszük figyelembe.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a tárgyi feltételeket mindig a sérülés specifikuma határozza meg.
- A törzskönyvi adatok nem változtak, a konyha változatlanul Szuhakálló községi önkormányzat fenntartásban működik, az óvodától elkülönült szervezeti egységként.
- Belsőnk permanens változásai megteremtik a feltételeket a pedagógiai célok megvalósításához. A hiányosságok sokszor a gyors elhasználódás miatt következnek be, hiszen amit a gyermekek használnak, bármilyen jó minőségűek is, hamar tönkre mehetnek. A csoportszobák és kiszolgáló helyiségeinek adottságai, a jelenlegi létszámnak megfelelnek. A karbantartás folyamatosan szükséges.
- Az intézmény helyi nevelési programja - a nevelési specifikumokat figyelembe véve - a rendelkezésre álló tárgyi feltételekkel megvalósítható. Az óvodakert

folyamatos fejlesztése, szépítése megteremti az optimális környezetet a programunk feltételrendszeréhez.

- Az óvoda épületében önálló főzőkonyha működik önkormányzati fenntartásban így a gyermekek korszerű, változatos gyermekközpontú ételmezése megoldott.

A csoportszervezési formák

Homogén (osztatlan) és heterogén (vegyes), vagy részben osztott csoportokban történik a nevelés.

A csoportkialakítás szempontjai:

- A gyermekek érdeke.
- A szülők kérése.
- Az óvónők nevelési elképzelései.
- Speciális célok (sajátos nevelési igényű gyermekek)
- Objektív körülmények.
- Törvényi előírás a csoportlétszám meghatározásáról.
- Nevelési program megvalósíthatósága.

Fontos alapelvek kialakításánál

- Az egyéni tempók, eltérések figyelembevétele. A feszültségtől mentes együttlét, az örömteli hangulat az óvónő érzelmgazdagsága, az óvoda egész életének átgondolása.
- Egész nap során érvényesüljön a folyamatosság, rugalmasság.
- Törekedjünk a minél több szabad levegőn való tartózkodásra, tevékenység szervezésére.
- Ez egy javaslat, hiszen csoportonként, évenként az óvónő feladata a részletes kidolgozás.

06⁰⁰- 10³⁰-ig JÁTÉK a csoportszobában

/nyár, jó idő esetén rövidülhet a bent tartózkodás/

- játékba integrált egyéni és csoportos tevékenységek
- rajz-mintázás, kézimunka, kézműves tevékenységek
- ének-zene, énekes játék
- környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése

- részképességek fejlesztése egyéni szükségletek alapján
- testápolási tevékenységek
- tízórai
- vers-mese, dramatikus játékok
- hagyományápolás tevékenységei
- mozgásos tevékenységek

10³⁰ - 11⁴⁵-ig JÁTÉK a szabadban

- séták a faluban, a mezőn
- énekes játékok az udvaron
- edzés, mozgás, futás, túrázás, udvari játékok, tevékenységek

11⁴⁰ - 12⁰⁰-ig Gondozási teendők

12⁰⁰ - 12³⁰-ig Ebéd

12³⁰ - 15⁰⁰-ig Pihenés, alvás mesével, altatóval

- testápolási tevékenységek
- uzsonna

15⁰⁰ - 16⁰⁰-ig

- játék a csoportszobában vagy az udvaron
- zenés percek, szabadon választott tevékenységek

Az óvodai ünnepnapok:

A programunk tartalmából fakad, hogy a néphagyományőrzés, illetve a környezet megismerés és védelem erősíti az óvodai élet hagyományait és ezt a népszokásőrző és környezetvédelmi jeles napokkal gazdagítja.

Az óvodai nevelésben a néphagyományőrzés és környezet megismerésnek, védelmének folyamatosságát a mindennapok tevékenységei és a jeles napok köré csoportosítás adják, **projekt formában**.

A hagyományőrzést szolgáló feladatok

A népi hagyományok gazdag tárházából a gyerekek korának megfelelő, számukra örömteli ingereket, élményeket adó és cselekvésre készítő elemek kiválogatása.

Ezzel párhuzamosan:

- **A környezet megmérését és védelmét szolgáló feladatok:**

A környezet gyönyörű, sokoldalú lehetőségeiből a gyerekek korának megfelelő, számukra örömteli ingerek, tapasztalatok, élményeket adó és cselekvésre készítető elemek - az évszakok, hónapok időjárás a természet változásának - kiválogatása és a két feladat összhangba hozása, a nevelés folyamatába illesztése kulcsfontosságú feladat.

- **A mindennapok tevékenységei:**

A földhöz-, a természethez-, a természetes anyagokhoz való kötődést, a felnőttek és a gyermektársak megbecsülését állítják előtérbe.

- **A jeles napok:**

Ezek eddig is jelen voltak és jelenleg is megtalálhatók óvodai nevelésünkben, úgy a népszokásokhoz kapcsolódóak, mint a környezetvédelem jeles napjai. Ezek új tartalommal bővülnek, s kiegészülnek az óvodai élet már hagyománnyá nőtt jeles napjaival (gyereknap, állatok világnapja, farsang, anyák napja, évzáró).

A népi kultúra szellemi és tárgyi alkotásai közül az esztétikai élményeket fokozó alkotások kiválogatása és ezek programba ültetése is fontos feladatot képez. A program sajátos tartalom- és eszközrendszerével az óvoda óvó-védő, szociális nevelő és személyiségfejlesztő funkcióját szolgálja, felvállalva a népi kultúra átörökítését.

„A kisgyermekkel mindent elérhetünk személyes példa és tett által”

/Brunszzvik Teréz/

A mindennapokhoz kapcsolódó gyermeki élet ünnepei:

A születésnapok köszöntése várva várt esemény. Az egyén, a gyermek kerül központba, társai ráfigyelnek, vele törődnek, őt ünneplik. Ez a köszöntési mód, a vidám ünneplés az érzelmi szükségletek kielégítését szolgálják. (ez a forma a szülők által elfogadott, igényelt).

Anyák napja: Az édesanya köszöntésére a gyermek érzelemmel teli aktivitással készül. Az óvónő az érzelmi kötődés mélyítését szorgalmazza, ezt szolgálja a meglepetés, ajándék készítése, s a tényleg nagyon egyszerű, a gyermeket nem terhelő műsor.

Az ünnep jelentőségét, értelmét később ismereteik bővülésével értik majd meg. A március 15-e az az ünnep, amit egy óvoda a játékon keresztül megérthet, megérezhet. Katonás játék, tánc, éneklés, menetelés, tábortűz. Főleg a fiúkban hagy mély élményeket.

A mindennapokhoz kapcsolódó hagyományőrző és környezetmegismerő-, védő életmód szokásőrző, hagyományápoló napjai:

Az időjárás változásaiból adódó tevékenységek évről, évre visszatérnek.

Jeles napok, ünnepnapok:

- népszokásőrző jeles napok
- természetóvó jeles napok

A népszokásőrző jeles napok:

Cselekményeit a rituálék szabályozzák.

Ebből az óvónő annyit vesz át, amit az óvodáskorú gyermek fejlettsége megkíván, amennyivel ezeket meg tudja alapozni.

Lényege: minden évben vannak olyan napok, amelyekre ugyanúgy készülünk, várunk.

A természetvédő jeles napok:

Az utóbbi években épültek be óvodánk hagyomány-rendszerébe, de ugyanolyan fontosnak tartjuk, mint a néphagyományőrző jeles napokat. Hiszen a későbbi években ezek is hagyománnyá nőhetik ki magukat, a felnőttek világában is. A gyermekek érzelmein keresztül ismerkednek az élővilággal, a madarak, a fák, a föld számára „társ”; természetes a folyamatos gondozáson, törődésen túl az ünneplésük. (állatok, világnapja, föld napja. víz napja stb.)

Az évkörben a későbbiekben lásd a felsorolást!

Az óvónő az ünnepnapokban:

A mindennapok együttélésében gyakorolt szociális viselkedést a jeles napok szokásai, viselkedésmintái gazdagítják. Az ünnepi készülődések élményei a felnőttek bensőséges, hittel teli ünnepelni tudása maradandóvá teszi. Ezt a hitelességet erősíti az óvónő,

óvodai dolgozók viselkedése, esetleg öltözéke. Egyes ünnepekbe a szülőket is bevonjuk, ezzel a felnőtt lakosságban is egy bizonyos kultúra, hagyománybővítés is a cél.

Néphagyomány ápolás, népszokások, a környezet megismerése védelme – jeles napjai a projekt modulok alapjai

Ez a program év több mint tíz év tapasztalataira, élményeire, ötleteire épít. A környezet megismerésével, a környezetvédelmi jeles napok alkalmával és a mindennapokban olyan érzelmi és értelmi többletet kapnak a gyerekek, amely természet és világszemléletüket megalapozza és meghatározza. Ezt a két dolgot nem lehet elválasztani, külön kiemelni, hiszen a környezet, az évszakok, a természet változásai határozzák meg az ember mindennapjait évszázadok óta.

A jeles napok éves összerendezését ÉVKÖRBEN határozzuk meg. /l. ábra/.

A néphagyomány őrzés

-

Környezet megismerés és védelem célja

 Az óvodai nevelésben a múlt értékeinek átörökítése, a szülőföld és a gyermekek közötti erős kötődés kialakítása, hagyományok tovább ápolása.	 Olyan gyermekeket nevelni, akik szeretik a természetet, az őt körülvevő élőlényeket, ismerik a környezetüket. Az élő és élettelen környezetben megtalálják a szépet, a jót, azt megbecsülik és képesek tenni akarásra.
--	---

Feladatunk: Mi a felnőttek mindig vegyük észre a tevékenységek közbeni lehetőségeket.

- A természet változásait követő ünnepkörök, jeles napok mindig meghatározott mondanivalót takarnak.
- A gyermek kíváncsiságára építve az életkori sajátosságainak megfelelő szinten és minőségben,

elemeiben megjeleníteni a hagyományőrzést.

- Megteremteni ehhez a tapasztalatszerzéshez a megfelelő helyet, időt, cselekvési formát

✂ Építsünk a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira, vagy mi magunk biztosítunk olyan jellegű élményszerzést, mely lehetővé teszi közeli illetve távolabbi környezetünkben végbemenő folyamatok meglátását, azokban tevékeny részvételt.

✂ Figyeljünk tudatosan a természetvédelemre, szemléletformálásra.

✂ Olyan hagyományok beépítése az óvodai életbe, amely szebbé, gazdagabbá teszi a gyermekek életét.

Ezek a kereteink, amelyek megvalósítását kisebb, illetve nagyobb korosztály szerint csoportosítjuk, programunk mellékletéként *projekt modulokba*. Az előkészületek azok, amelyek az ünnepet, az esemény hangulatát megteremtik. A tetőfoka maga az aktuális nap, melyet megelőz a több napos készülődés.

Óvodánk jeles napjai:

Őszi ünnepkör:

Néphagyomány jeles napjai - A örnezetvédelem jeles napjai

Szeptember 8. Kisasszony napja

Kisebbek: Megfigyelik a faluban élő madarak gyülekezését - fecske, gólya. Tapasztalják a természet jellegzetességeit: virágok, termések, színek, illatok, madarak. Mondókákat, szép őszi népdalokat, egyszerű gyermekjátékdalokat játszanak.

Nagyobbak: A költöző madarak megfigyelése, beszélgetés vonuló útvonalról, térkép, földgömb, könyvek felhasználásával. Ismert és új népmesékkal, költőink verseivel ismerkednek a témával kapcsolatban. Minden tevékenységükben megjelenik a téma: rajzaikban, mozgásukban, énekes játékukban stb. Elkezdődik a gyűjtögetés: képek, termések, gyümölcsök, levelek, bogyók stb.

Szeptember 23. Takarítási világnap

Kisebbek: Megfigyelik a nagyobbak tevékenységeit a parkunkban, kedvük szerint be is kapcsolódhatnak.

Nagyobbak: A parkunkban rendet teszünk falevél összegereblyézése, komposztba hordása, diólevél elégetése - tűzrakás. Szülők bevonásával az óvoda környékének rendezése, gaz irtása.

Október 4. Állatok Világnapja

Az állatokkal, életterükkel való ismerkedés tapasztalatgyűjtés. séta a közeli tanyagazdaságokba.

Kisebbek: Nagyok sétájában részt vesznek. Megfigyelik az állatok élőhelyét, viselkedését, táplálkozását. Állatokhoz kapcsolódó versekkel, dalokkal, mesékkel ismerkednek. Állatok hangját és mozgását játékosan utánozzák. Különböző technikákkal állatokat ábrázolnak.

Nagyobbak: Készülünk az állatok világnapjára. Ezen a napon kedvenc élőlényeinket ünnepeljük, védjük, szeretjük. Ehhez felhasználjuk a közvetlen tapasztalás útján szerzett élményeinket /séták, kirándulások. Tőlünk távol élő állatokról képek, könyvek, videó, tévé felhasználásával gyűjtünk ismereteket. Ezen a napon minden állataink körül forog.

Október 15-e után: Szüret

Már előtte is kimegyünk a szőlőhegyre. Figyeljük az évszakot, időjárást. Megkóstoljuk a szőlőt, illetve az őszi gyümölcsöket. Gyűjtögetünk.

Kisebbek: Szürettel kapcsolatos énekeket, verseket, mondókákat hallgatnak, tanulnak. Megismerkednek egyszerűbb énekes játékokkal, mozgásos játékokkal. Elkísérik a nagyokat a szüretre. Kedvük szerint részt vesznek benne. Szemezik a szőlőt, kóstolják a mustot. A szürettel kapcsolatos élményeiket megjelenítik ábrázoló tevékenységeikben, különböző technikák felhasználásával.

Nagyobbak: Készülnek a szüretre. Táncolnak, énekelnek, játszanak szüreti népi játékokat, verseket tanulnak. Kedvük szerint részt vesznek a szüreten, préselik a mustot, amit meg is kóstolnak. Az óvónő irányításával szüreti mulatságot szerveznek. A tevékenységek során mennyiségi viszonyokat vizsgálnak. Élményeiket megelevenítik vizuális tevékenységeik során.

Téli ünnepkör:

November 11. Márton napja

Időjóslások, időjárás megfigyelések. Beszélgetünk a baromfikról. Megnézzük a baromfiudvar téli életét. Libával és baromfikkal kapcsolatos dalokat, meséket, mondókákat használjuk fel tevékenységeinkben. Mindkét korcsoportban heti tevékenységeink fentiekhez kapcsolódnak.

Advent, Miklós nap. Karácsony

Kisebbek: Az óvónő kezdeményezésével, irányításával megismerkednek az advent jelképeivel, koszorúval, naptárral. Rövid dalt, mondókát, verset tanulnak a Mikulást és karácsonyt várva. Egyszerű fenyődíszeket, ajándékokat készítenek. Közös mézeskalácsot sütünk.

Nagyobbak: Az óvónő segítségével adventi naptárt és koszorút készítenek. Technikák sokszínűségét felhasználva fenyőfadíszeket, ajándékokat, betlehemet készítenek. Díszítik csoportszobájukat. A Mikulás hagyományosan jön hozzánk. Kis ajándékokkal kedveskedik minden gyermeknek és felnőttnek. Mindkét csoport kis műsorral készül az óvoda karácsonyi ünnepségére, ahol a szülőkkel együtt zárjuk az évet.

Január 6. Vízkereszt

Ezen a napon, a falu szokásához híven vendégül látjuk a falu papját /esperesét/. A görög katolikus vallás szokásához híven megszenteli fánkat, megáldja „házunkat”. Ez után leszedjük karácsonyfánkat.

Megfigyelik a természet ébredését. Ehhez kapcsolódó dalokkal, versekkel ismerkednek.

Nagyobbak: Veteményeskert előkészítése. Időjárás megfigyelése. Nap hatása az élővilágra /fény, levegő, víz/. Egyszerű kísérletekkel a három elem fontosságának a megfigyelése.

Farsangi ünnepkör

Vízkeresztől Hamvazó szerdáig tart.

Január 22: Vince nap

Szürethez kapcsolódó időjósítások, mondókázás. Az aktuális, névnapokhoz kapcsolódó időjósításokat figyeljük és fokozatosan készülünk a farsangra.

Kisebbek, nagyobbak:

Az előkészületekbe kedvük szerint kapcsolódnak be, barkácsolnak, ragasztanak, vágnak, festenek stb. Népszokáshoz kapcsolódó dalokat, verseket tanulnak, meséket hallgatnak. Óvodánkat közösen farsangi hangulatba öltöztetjük. feldíszítjük a csoportszobákat. Farsangi alakoskodásban mindenki kedve szerint vesz részt. A farsangi búcsúztatónk régi hagyományunk. A Szuha patakhoz elvisszük a kiszebábot. Kifessük magunkat. Énekelve, dalolva elúsztatjuk, búcsúztatjuk a telet.

Február 2. A medve kijön a barlangjából. Időjárás megfigyelése, éneklés, mondókázás.

Tavaszi ünnepkör:

Március 18; március 19; március 21: Sándor, József, Benedek Három meleg hozó

Tapasztalják az időjárás változását

Március 22. Víz napja

Kisebbek:

Tapasztalják a víz tulajdonságát. Játsszanak a vízzel.

Nagyobbak: Kísérleteznek a vízzel /szennyezett víz megfigyelése mikroszkópon, szűrés, víztisztítás/. Közös kirándulás a Szuha patakhoz. Tapasztalatszerzés, beszélgetés.

Húsvét

Ezt a nagy ünnepünket is megelőzik az előkészületek.

Kisebbek: Locsolóverset tanulnak. Különböző technikákkal tojásokat festenek. Feldíszítik a csoportszobát.

Nagyobbak: Mondókákat, verseket tanulnak a locsolkodáshoz. A fiúk meglocsolják a lányokat és az óvónőket. A lányok tojást festenek különböző technikákkal. Ajándékot készítenek és rejtenek el az udvaron a kisebbek számára. A csoportszobát húsvéti hangulatba varázsolják.

Április 22. Föld napja

Szűkebb-tágabb környezetünkről beszélgetünk. Ehhez felhasználjuk térképeinket, földgömbünket. Megkeressük hazánkat, Magyarországot, fővárosunkat, Budapestet. Bekapcsolódunk a környezetvédő óvodák programjaiba.

Május 10. Madarak, fák napja

Kirándulás az erdőbe kicsik, nagyok egyaránt. Az erdő hangjai, illatai, formái, színei, tapasztalatszerzés.

Nagyobbak: Állat és növényhatározás.

Május 1.

Májusfát állítunk az óvoda udvarán. Kicsik, nagyok közösen ünnepeljük a tavasz érkezését dalokkal, táncokkal, versekkel, mondókákkal.

Pünkösd: húsvét után az 50. napon

A falunkban a legnagyobb ünnep. A búcsú napja. Dalokkal, versekkel, néptánc - kis műsorral – készülünk.

Óvodánk hagyományos rendezvényei

Idősek köszöntése: Az idősek tiszteletére, megbecsülésére nevelés. A másság elfogadására nevelés

Jótekonysági bál: A szülői munkaközösség és az óvodai közösség által szervezett, jótekonysági bál felnőtteknek. Kapcsolatépítés a partnerekkel. Helye az iskola tornaterme.

A karácsonyi ünnepség és farsangi délután szülőkkal együtt szervezett esemény. Játszóház karácsony és húsvét ünnepe előzeteseként kerül megrendezésre. Ünnepek hangulatának megteremtése, helyi szokások figyelembe vételével.

Farsangi délután: Népi hagyományok ápolása, szülőkkal együtt nyílt ünnepség.

Március 15:

Kisebbségek: Magyar zászló és kokárda festése, színezése. Hozzá kapcsolódó versek, dalok énekelgetése, hallgatása.

Nagyobbak: A Gárdonyi Géza Tagiskola ünnepségén részt vesznek a nagyobbak. Katonásdit játszanak. Huszárok vagyunk, táborozunk. Tábornömet rakunk az óvoda udvarán. Énekek, dalok, történetek meghallgatása, tanulása.

Családi sportvetélkedő: Összevont Óvodák szervezésében. Sportversenyen keresztül az egészséges versenyszellem erősítése, családok együtt tevékenykedése.

Ovis Gála: A tagóvodában folyó munka egy szeletének bemutatása.

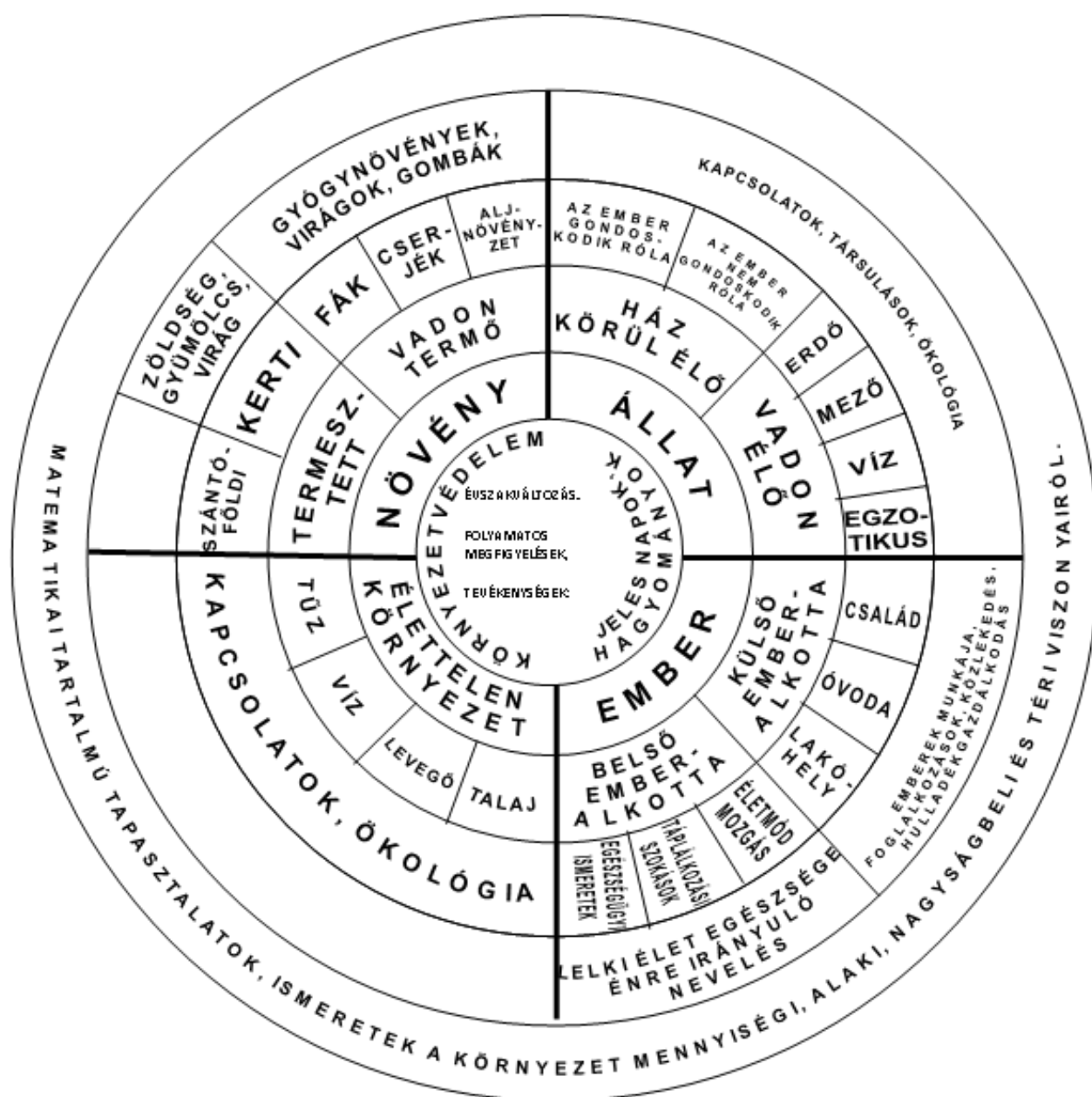
Anyák napja: Szerény kis ajándékot készít minden anyukájának, mamájának. Ehhez kapcsolódó dalokat, verseket hallgatnak, tanulnak. Az ünnep délutánján meghitt, szerény, személyre szóló műsorral kedveskedünk. A szeretet, megbecsülés érzésének erősítése.

Gyereknapi: „Ez a nap más, mint a többi...” családi piknik

Ez egy felejthetetlen nap az óvoda dolgozói és a szülői munkaközösség szervezésével.

Évzáró ünnepség: Hagyományainkhoz híven szervezzük, szülők, rokonok meghívásával. Fontosnak tartjuk, hogy lehetőségeinkhez és életkorukhoz mérten ez az ünnepség ne terhelje túl a gyerekeket. Csak egy színfoltként maradjon meg a gyerekek emlékezetében.

Évkör:

V.AZ ÓVODA KAPCSOLATTARTÁSI RENDSZERE:

Cél: Sikeres óvodai nevelésünk érdekében jó partneri kapcsolatok kialakítása, ápolása.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása, törekvés a külföldi magyar óvodákkal való kapcsolatépítésre és – lehetőség szerinti - szakmai kapcsolat fenntartása.

Feladat: A hatékony együttműködés legmegfelelőbb formáinak megválasztása, működtetése. (szóbeli, digitális vagy papír alapú).

Kivel?	A kapcsolattartás lehetséges formái	Kapcsolattartó személy
Fenntartó Polgármesteri Hivatallal	• Kölcsönös tájékoztatás (egyéni és hivatalos megbeszélések) • Adatszolgáltatás • Óvodavezetői beszámoló	Intézményvezető
Óvoda – más települések óvodái	• Közös továbbképzések, • Előadások • Közös rendezvények.	• Intézményvezető • Általános helyettesek
Óvoda - Iskolák	• Közös szakmai programok • Szülői értekezlet • A volt óvodások meglátogatása • Iskolakóstitóló • Közös rendezvények	• Intézményvezető • Általános helyettesek • Tagóvoda-vezetők
Óvoda –Pedagógiai Szakszolgáltató Központ	• Munkaközösség • Továbbképzések • Óvodai fejlesztés • Vizsgálatok • Óvoda-pszichológus	• Intézményvezető • Általános helyettesek • Tagóvoda-vezetők

Óvoda – Barcika Art KFT	• Rendezvényeken való részvétel • Konzultáció • Rendezvények közös szervezése • A sportlétesítmények által kínált lehetőségek igénybevétele, szervezet sportrendezvényeken való részvétel.	• Intézményvezető • Általános helyettesek • Tagóvoda-vezetők • Kultúrfelelős • Sportfelelős
Óvoda –Gyámhivatal	• Jelzőrendszer	• Intézményvezető • Általános helyettesek • Tagóvoda-vezetők • Gyermekvédelmi felelős
Szociális Szolgáltató Központ (bölcsődék, Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő	• Eseti megbeszélések • Konferencia • jelzőrendszer	• Intézményvezető • Általános helyettesek • Tagóvoda-vezetők • Gyermekvédelmi felelős
Óvoda – Egészségügyi szervezetekkel • Védőnő • Gyermekorvos • Fogorvos • Megyei Kórház	• Évenkénti orvosi, egészségügyi vizsgálat • Tanköteles gyermekek részére iskola alkalmassági vizsgálat, • Évenkénti fogászati szűrés • Hallásvizsgálat évente a tanköteles gyermekeknek, • Alkalmankénti esetmegbeszélés, • Tájékoztató előadások a szülőknek.	• Intézményvezető • Általános helyettesek • Tagóvoda-vezetők

Felső és középfokú pedagógiai képző intézmények	• Szakmai gyakorlati képzés • Államvizsgáztatás	• Intézményvezető • Általános helyettesek • Tagóvoda-vezetők
Egyházak	• Hitoktatás	• Intézményvezető • Tagóvoda-vezetők

Kazincbarcikai Tankerületi Központ Pollack Mihály Általános Iskola Kodály Zoltán Alapfokú művészetoktatási Iskola	• A gyermekek fejlődésének nyomon követése a következő köznevelési intézményben • Közös szakmai programok, konferenciák • Szülői értekezlet tanköteles gyermekeink szüleinek • Kölcsönös hospitálások óralátogatások • Iskolakórstoló • Közös rendezvények • Az EFOP-3.1.5-16-2016-00001 tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása projektben résztvevő tagóvodák programja alapján	• Intézményvezető • Vezető helyettesek • Tagóvoda vezetők
--	---	---

Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Közlekedés Tudományi Intézet Nonprofit Kft.	• Szakmai támogatás • Közlekedésre nevelés megvalósításához eszköztár és módszertani anyag	• Intézményvezető • Vezető helyettesek • Tagóvoda vezetők
--	---	---

Az óvoda-család kapcsolata:

A család és az óvoda között szimmetrikus partneri kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ős ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvónőnek van olyan tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom talaján valósulhat meg. A gyermekek egyéni fejlődésről folyamatosan konzultálunk a szülőkkel, a hátrányok leküzdése, közös utak keresése.

Fontos: a hiteles tájékoztatás, probléma érzékenység, a tapintat és az előremutató segítség.

A kapcsolattartás formái:

Beíratás: az első személyes kapcsolat, /a szülőket bíztatjuk, hogy már ekkor hozzák el gyermeküket az óvodába.

Szülői megbeszélések: egészségügyi, pedagógiai, pszichológiai előadások, aktuális megbeszélések.

Családlátogatás: családi nevelés, szokások megismerésére irányul.

Egyéni beszélgetés: eset megbeszélések, aktualitásnak megfelelően előzetes időpont egyeztetéssel.

Nyitott óvoda: a szülők részvétele az óvodai életben előzetes megbeszélés után a szülő bármikor bemehet a csoportba, megismerheti az óvodai életét. Részt vehet egyes néphagyományhoz kapcsolódó tevékenységben: kenyérdagasztás, mézeskalács sütés, játszóházak.

Közös ünnepségek: karácsony, farsang, anyák napja évzáró.

Közös rendezvények: felnőttek batyus bálja, gyermeknap, évzáró, állatok világnapja, családi piknik, játszóházak.

Közös kirándulások: A falu határába, szőlőjébe, tanyákra. _Miskolc vadaspark stb.

VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI, KERETEI

JÁTÉK	A néphagyományőrzés, a környezet megismerése és védelme
VERSELÉS, MESÉLÉS	
ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC	
MOZGÁS	
KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	
RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	
MUNKA-JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG	
A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	

A gyermeki tevékenység formák:

A játék

A 3-6 éves kor a leggazdagabb, legfontosabb legsajátosabb tevékenysége a játék, amelyben a gyermek mindig önmagát adva a reá erős érzelmi hatást gyakorló cselekvéseket, eseményeket ábrázolja, **kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.**

A játék semmi mással nem helyettesíthető. Magáért a tevékenység öröméért végzett, önként szabadon választott gyermeki elfoglaltság.

Célja: maga a szabad játék:

- ☞ A játék mindennapi, legfontosabb, a pszichikumot, mozgást, kreativitást, a gyermek személyiségét fejlesztő, élményt-szabad képzettársításokat követő-adó tevékenység legyen.
- ☞ A játék örömforrást jelentsen, a gyermekek belső szükségleteinek, vágyainak kielégítését szolgálja.

A gyermek számára örömet okoz maga a szabad cselekvés manipuláció elképzelés.

A gyermek, játék közben ismerkedik a világgal, tapasztalatokat szerez, reagál. A sokféle mozgásban kipróbálja erejét, ügyességét, fejleszti tájékozódó képességét, gazdagítja érzelmi, illetve közösségi életét.

Az élmények meghatározó szerepet töltenek be a játékban. Hiszen a gyermek élményeit játékában éli újra át. Ez segít élményei, tapasztalatai feldolgozásában. Játékában igénye,

kedve szerint alakítja át a megfigyelt valóságot, így egyben feszültség levezető, problémamegoldó funkciót is betölt.

A gyermek állandó készletet, hajlandóságot mutat a játékra, ami egyben vágy megjelenítés is. Ugyanis a gyermek kíváncsisága, óhaja mindig beteljesülhet játékában. Keresi helyét a felnőttek világában.

A játékban fejlődő „társigény” az ötletek elfogadására ösztönözi a gyermeket, kialakul alkalmazkodó képessége, az együtt játszás pedig kreatív együttműködését hoz létre.

A játék folyamán konfliktusok, születhetnek a birtoklási vágyból, önérvényesítő törekvésekből, ellentétek ütköztetéséből. Ezen problematikus helyzetek önálló megoldása, egyezkedés, rábeszélés, kompromisszumkötés stb., gyakorolható a játékban.

Az „én” tudat dominanciája mellett, megjelenik a „te” és a „mi” fogalma. A közös játékot áthatja az összetartozás érzése, amelynek hatására a gyermek képessé válik a játékhoz szükséges szabályok betartására. A játék, mint alapvető gyermeki elfoglaltság, áthatja, illetve megalapozza a későbbi tevékenységformákat.

Feladataink:

- ✍ Játékhoz szükséges feltételek megteremtése.
- ✍ A szabad játék túlsúlyának, érvényesítése.
- ✍ A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki élmények benyomások biztosítása, annak feldolgozásának elősegítése.
- ✍ 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének tudatos gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
- ✍ A gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése a játék segítségével.
- ✍ Játéksegítő módszerek nyújtása az óvónő részéről.
- ✍ Utánozható minta adása, tudatos pedagógiai jelenlét.
- ✍ Megfelelő csoportléghő, napirend.

Az eredményes személyiségfejlesztés szempontjából legfontosabb feladat a játék feltételeinek biztosítása, vagyis:

- I. Alkotó kedvű légkör
- II. Játékhoz szükséges hely
- III. Játékhoz szükséges idő
- IV. Játékeszközök
- V. Gyermeki tapasztalatok, élmények nyújtása, megteremtése

I. Alkotó kedvű léggör

Olyan játék biztosításával érhető el, melyben a gyermekek szabadon szervezhetik meg játékukat, önállóan választják hozzá a társakat, helyet, időt, eszközt. Az óvónő teremtsen meg mindezekhez a szükséges feltételeket. A játékos léggört segíti a sok új ötlet, a kellő időben adott segítség, megerősítés. A szeretetteljes léggörben könnyebb egymás elfogadása. Az alkotó kedvű léggört még játékosabbá, érdekesebbé tehetjük a különböző néphagyományőrző játékok, szokások betartásával. Pl: szőlőszüret, dióverés, farsangi maskarázás, illetve arckifestés, mézeskalács- és perecsütés stb.

II. Játékhoz szükséges hely

A gyermekek szabad mozgását, biztonságát, játékuk térbeli kibontakoztatását szolgálja. A gyerekek a csoportszobában szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek az óvónő segítségével alakítsák ki játékuk számára megfelelő helyet. Legyen helye a többféle állandó és variálható elkülönített kuckóknak. Ehhez szükséges, hogy az óvónő ügyeljen arra: ne zavarják egymást a különböző játszócsoportok. A rajzolásnak, festésnek, kézi munkák készítésének állandóhelye van. Az ehhez használt kellékek, anyagok, eszközök a gyermekek rendelkezésére állnak játékidőben is.

A gyermek játéktere lényegesen megnövekszik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Erre jól felszerelt, kialakított, füvesített udvarunk nagyon jó lehetőséget biztosít udvari játékaival, homokozóival, futó pályájával. Az udvar alkalmas a mindennapi játékok mellett a népi játékok játszására, népi játékok készítésére is. Ahol még több hely áll rendelkezésünkre, úgy nagyobb mozgásteret igénylő népi játékok eljátszására kerülhet sor.

De különböző sorjátékok, akadályversenyek lebonyolítása is helyet kaphatnak itt az udvaron. Mind ezek mellett lehetőség adódik a természet, időjárás megfigyelésére; a természeti jelenségek tapasztalására, illetve a természet változásainak felfedezésére. Így kap helyet és szerepet programunkban a néphagyományőrzése, illetve a környezet megismerése és védelme egyaránt.

Az óvoda területén kívül is adódhat hely játékokra: kertekben, kirándulások alkalmával erdőkben, réteken stb. Itt meg kell jegyeznünk: fontos az óvónő helyismerete.

III. A játékhoz szükséges idő

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon játszhatnak. A játék folyamatosságát jól biztosítja a folyamatos napirend,

amikor az óvodások a délelőtti elkezdett játéktémát több órán át játszhatják a játékok elrakása nélkül. Addig folytatódhat a kedvelt tevékenység, amíg a gyermek számára érdekes, élményt és örömet adó.

A 3-4 évesek szinte egész nap játszanak, kivéve a tisztálkodás, alvás és étkezések ideje. Hiszen az életkoruknak megfelelő tevékenységek lebonyolítása is játékból kiindulva, játékosan történik. A kicsiknél is szakítunk időt életkoruknak megfelelő népi dalos játékok eljátszására

Az 5-6-7 évesek már összeszokott csoportokban játszanak. Egy-egy csoport kialakulásához, szerepek elosztásához, több időre van szükség. Ehhez igazodva az óvónő több időt biztosít számukra. A nagyok tevékenységeikben is helyet kapnak a különböző életkorukhoz igazodó népi hagyományokat, szokásokat felelevenítő elfoglaltságok. A nagyok már képesek önállóan, esetenként óvónői segítséggel különböző népi játékeszközök készítésére változatos technikákkal /szövással, fonással, barkácsolással stb./. A napirendben szereplő tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába.

IV. Játékeszközök

Olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek kibontakoztatják a gyermekek elképzeléseit. Ezért az óvónő olyan játékeszközöket biztosítson a gyerekeknek, amelyek ízlésesek, esztétikusak, praktikusak, balesetmentesek, egyszerű, félkészjátékok, hogy sokféle ötlethez, játékfajta ihlessen. Fontos, hogy igazodjanak a gyermekek életkorához, segítsék elő a fejlődést. Lényeges még, hogy fantáziálásra, gondolkodásra, probléma megoldásra serkentsen. A 3-4 évesek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban gyakorló játékhöz, illetve az alakuló szerepjátékhoz szükséges kellékekre. 4-5-6-7 éves korosztály számára szükséges, hogy az óvónő bővítse az óvodások eszközválasztékát: szerepjátékhoz kapcsolódó kellékekkel; félkész játékokkal, amelyekkel a gyermekek egyénileg vagy csoportosan, óvónővel vagy egyedül játszhatnak.

Az udvari játékok zömmel a gyermekek nagy mozgásigényét elégítik ki, amelyhez óvodánk nagy füvesített udvara és benne található udvari játékok nagy mértékben hozzájárulnak. De ha az időjárás megengedi, akkor a csoportszoba egyes játékeszközeinek kirakásával lehetőséget adunk más kreatív játékok végzéséhez is /pl.: barkácsolás, rajzolás, festés stb./.

Szükségnek találtuk, hogy ebben a részben helyet kapjon a hagyományos játékeszközök mellett a népi játékok, eszközök sokasága is. Hiszen programunk fontos szerepet szán a hagyományörzésnek.

Óvodánk eszköztárát óvónők, illetve gyermekek által készített népi játékokkal, eszközökkel /pl.: lopótök figurák, különböző termés bábok, kesztyű bábok, népi

ruházatba Öltöztetett bábok, fonott, szőtt terítők, faldíszek stb./ kívánjuk gazdagítani, színesíteni

V. Gyermeki tapasztalatok, élményszerzési lehetőségek gazdagítása:

A gyermekek környezetükből szerzett tapasztalatainak felhasználásával gazdagítja játékának tartalmát, témáját. Ezért nagyon szükséges, hogy minél több olyan élményt nyújtson az óvónő óvodásai számára, amelyek a gyermeki játékok témájául szolgálhatnak. Valamint tegye lehetővé, hogy szűkebb, illetve tágabb környezetükből szerzett tapasztalataikat újra és újra átélhessék a gyermekek játékidőben. Ennek érdekében programunkban kiemelkedő helyet kapnak az élményszerző séták, kirándulások, különböző helyeken tett látogatások. Igen fontos, hogy a gyerekeknek legyenek élményháttereik: vásároljanak, lássák az eladók, postások stb. munkáját. Engedjük őket tapasztalni, elmélyülni, kíváncsiskodni és játszani, röviden: gyermeknek lenni!

Gyermeki tapasztalatok nyújtásához, illetve élmények gazdagításához igyekezzünk hozzájárulni a fentiekben leírt néphagyományőrző, ápoló tevékenységek lebonyolításával is.

3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták:

Gyakorló játék:

Ritmikusan ismétlődő, manipulációs, gyakorláson alapuló megismerő tevékenység, amely során fejlődik a gyermek, szem - kéz koordinációja, dominanciája és térérzékelése. A finom mozgások elemeit különféle változatokban próbálhatják ki gyakorlójátékaik során. Eközben fejlődnek érzékszervei, gyakorolják a látást, hallgatást, tapintást; mozgásuk összerendezetté válik.

Szimbolikus szerepjáték:

A „mintha” helyzetek megteremtése, különböző szerepek felvállalása és betöltése hozzájárul a gyermek komplex személyiségfejlesztéséhez. Fejleszti: viselkedéskultúrájukat, alkalmazkodó képességét, aktivitását, segítőkészségét, empátikus képességét.

Ilyen „mintha” helyzetek betöltésére és különböző szerepek felvállalására kerülhet sor a népi dalos játékok eljátszása közben. Mint pl.: Koszorú, koszorú... dalos játékban a koszorú, vagy Benn a bárány, kinn a farkas... dalos játékban, az állatok szerepét tölthetik be a játszó gyermekek.

Dramatizálás, drámajáték, bábozás:

A rendszeres, ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak. Egy-egy mese megjelenítésében legyen résztvevő az óvónő modelt adva ezzel egy-egy szereplő megformálásához. Alkalmat adunk, hogy a gyerekek saját elgondolásuk alapján játsszák el az önként választott darabot. Érdeklődést felkeltő bábjátékkal kedvet ébresztünk bennük a bábozáshoz. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a látottakat ők maguk is eljátszhassák, kedvenc bábokat mozgathassák. Fejlesztve mind ezekkel, a pozitív elemek tükröződését a cselekedetekben, empátiát segítő magatartásformák erősítését, a konfliktus helyzetek megoldását, kifejezőkészségét érzelmi hangulat kialakulását. Legfejlesztőbb ez a tevékenység, ha maga a gyermek készíti el, teremti meg a dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközöket, tárgyakat, ez még inkább motiválja őt a tevékenységben való részvételre. Egy-egy dramatizálás vagy bábozás témája lehet régi, felelevenített, népszokásokhoz kapcsolódó események is.

Pl: pünkösdi mennyasszony-, vőlegény választása vagy különböző vásárok megszervezése és eljátszása.

Szabályjáték:

A szabályok pontos betartására való törekvést, az egymásért folytatott játéktevékenység örömeinek kialakulását, mozgásigény kielégítését, illetve értelmi képességek fejlesztését segítjük elő az egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi- és szabályjátékokkal, amelyek könnyen betarthatók, megtanulhatók. A népi dalos játékok gazdag eszköztára rengeteg lehetőséget biztosít a különböző szabályok megtanulására, illetve betartására, hozzájárulva ezzel a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztéséhez.

Konstruáló játék:

A gyermek konstrukciós játékára legyen jellemző a formagazdagság. Fontos, hogy a gyermek élje át az „én készítettem” alkotás örömét. Hiszen ez hozzájárul az egyéni elképzelések, ötletek megvalósításához; az eszközök kombinált alkalmazásának lehetőségéhez; az összerakosgatás és a szerkesztés örömeinek kibontakozásához.

A konstruktív játékhoz kapcsolódva megjelenik a barkácsolás, elsősorban az óvónő által barkácsolt kellékek készítésével, amit a gyermekek aktív bevonásával hoz létre. Segítsük, hogy ők is aktívan kapcsolódjanak be a szerkesztés folyamatába, javítási műveletekbe átérezve munkájuk örömét, eredményét. A valamit létrehozni igénye a kreativitás mellett fejleszti az értelmi és társas képességeket.

Szabadban történő játék:

Az udvari környezet, a játszó és kirándulóhelyek sajátos lehetőségeikkel Örömteli tevékenységek sokaságát biztosítják, ahol kedvezően alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok, együttműködésre, mozgásigény elvezetésére /mászásra, futásra, gyaloglásra, homokozásra stb./ van lehetőség.

Népi játékok:

A gyermekek játékok folyamán saját elhatározásuk és kedvük szerint játszhatnak. A játék „klasszikus” tartalma kiegészül népi játékokkal.

- énekes - táncos játékok /fogyó-gyarapodó játékok, szembekötősdí, gyűrűs párcserélő játékok stb./
- mozgásos és küzdő játékok/sorjátékok, hídjátékok, versengők stb.
- népszokásőrző dramatikus játékok /jeles napokhoz kötődő játékok/
- népi játékszer készítése /bábok, rongybabák, csutkababa, töklámpás stb./

Ezen tevékenységek új tartalommal töltik meg a gyermekek játékát.

Az óvónő a folyamatban

Óvodai nevelésünk a játékot a legfejlesztőbb tevékenységnek tartja, ahol a gyermek megfigyel, érzékel, tapasztal. Segítségért, magyarázatért a felnőttekhez fordul. Fontosnak tartjuk a közös játszást, a gyermekek játékába való beleélést, az együttérzést és a türelmet.

Az óvodapedagógus tudatos jelenléte: Támogatás, serkentés, ösztönzés mintaadás, megoldási lehetőségek felállítása, választhatóság, illetve a testi épség megőrzése szempontjából indokolt, szükséges. Az óvónő játékszerű módszerei legyenek szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén az óvónő irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni.

A kiscsoportosok esetében az óvónő legyen játékkezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények. Az óvónő akkor avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét játékát.

Az óvónő hagyományos játékeszközök motiváló hatása mellett gondoskodik a népszokások játékaihoz szükséges kellékekről. Így alkalmat teremt a játékok megtanulására, ami feltételezi a felnőtt és a gyermek közös tevékenységét.

Az együttes játékban lehet egyenrangú játéktárs, alárendelt, irányított vagy mintaadó modell a felnőtt. Óvodásaink képességeinek kibontakoztatását minden eszközzel biztosítjuk, ezért minden apró sikerének, fejlődésének örülünk. Ösztönözzük őket a választott tevékenységek megismétlésére és újra próbálkozásra.

A környezet és a néphagyományőrzés

Az emberiség a múltban együtt lélegzett környezetével, a természetből merítette a legfontosabb törvényszerűségeket. Tudása nem elvont tényeken, hanem gyakorlati tapasztalatokon alapult és a hozzájuk kapcsolódó szokások formájában őrződött meg. A következő nemzedék jövője, léte attól függ, hogy milyen szemlélettel, értékrenddel rendelkeznek, hogyan viszonyulnak a környezetükhöz. A külső világ megismerés iránti vágy a gyermekben születése pillanatától munkálkodik. A gyermeki jellemzők: a rácsodálkozás, az erős közlési vágy, az érzelmi fogékonyság a természet szépségeire, jelenségeire, a személyes kipróbálási vágy kedvezően hat a tevékenységeken keresztül történő tapasztalatszerzésre. Ebben a korban alakíthatók ki azok a helyes életformák, amelyek a környezettel való harmonikus együttélést teszik lehetővé a későbbiekben. Ezt segíti még a természetes anyagok közelsége és a velük való tevékenykedés.

A program tudatosan épít

- A gyermek életkori jellemzőire
- A természetben gyökerező tevékenységek és néphagyomány ápoló tevékenységek érzelemfokozó hatásaira

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Kialakult játéktudatuk.
- Képesek élményeiket, érzelmeiket kifejezni a játékban.
- A társaikkal együtt játszanak.
- Játékuk elmélyült, egyes játéktémát több napon keresztül is képesek folytatni.
- Képesek önállóan a játék előzetes, közös tervezésére, a szerepek kiválasztására, elosztására, a játékszerek és eszközök megválasztására, a szabályok betartására, a használt játékok helyre rakására.
- A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.
- A játék során kommunikációjuk kulturált, kifejező és érthető.
- Képesek saját maguk eszközt készíteni a játéktevékenységekhez.
- Meg tanulják játékuk közben konfliktusaikat intelligensen kezelni, társas kapcsolataikban megjelennek az óvoda által preferált viselkedési normák.
- Alkotó gondolkodás, kreativitás mutatkozik játékukban.
- Tudnak irányítani, társaikkal együttműködni, vállalják a számukra kedvezőtlenebb szerepeket is.
- Képesek ismert mesék bábozására, dramatizálására. Az ehhez szükséges eszközöket különféle anyagokból képesek az óvodapedagógus segítségével elkészíteni.
- Konstruáló és építő játékelemekből önállóan bonyolultabb alkotásokat hoznak létre, képesek a különböző eszközök kombinált alkalmazására.
- Elfogadják társaik elgondolásait, logikáját, alkalmazkodnak egymáshoz és a játék szabályaihoz.
- Bonyolultabb szabályjátékokat is játszanak, azok szabályait betartják, és erre figyelmeztetik is egymást, képesek az egészséges versenyszellem szülte siker és kudarc elviselésére.
- Képesé válnak a szabadon választható párhuzamos tevékenységek során, közös élmények után tapasztalataikat egyéni képességeik szerint saját készítésű képességfejlesztő játékokon keresztül is feldolgozni, elmélyíteni.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

B.A külső világ tevékeny megismerése

Cél:

Sokoldalú megtapasztalás útján a gyermekek környezetben való biztos eligazodásának, tájékozódásának, ökológiai szemléletének és környezettudatos magatartásának alapozása, formálása a fenntarthatóság szellemében.

Feladat:

- A fenntarthatóságot biztosító személyiség, magatartás és attitűdformálás: érdeklődés, kíváncsiság, érzelem, másokra való odafigyelés, másság elfogadása, empátia, segítő magatartás, tolerancia.
- Folyamatos megfigyelésekkel **tapasztalások, élmények biztosítása.**
- A gyermekek önálló véleményalkotásának segítése, döntési képességük fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Szűkebb és tágabb környezetükben való biztonságos **elgazodás, tájékozódás segítése, gyakorlása.**
- A szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és a néphagyományok, szokások, értékek beépítése a nevelési folyamatba.
- A közösséghez való tartozás élményének biztosítása.
- A nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek, szeretetének, védelmének kialakítása.
- Környező világ megismerése közben matematikai tapasztalatok biztosítása.
- Változatos szervezeti keretek biztosítása.

A közlekedésre neveléssel a szociális kompetenciák formálása, közlekedési magatartás - közlekedési kultúra, attitűd- fejlesztése.

Alapelvek:

- A személyes példamutatás mintául szolgál
- Tudatos szemléletformálás
- A környezeti nevelés beépül az óvodai élet mindennapi tevékenységeibe.

- Építünk a gyermekek természetes kíváncsiságár
- A képességfejlesztés alapja az egyéni megtapasztalás
- Az ismeretszerzés ökológiai alapokon történik
- A helyi értékek megismertetése beépül a környezeti tapasztalatszerzésbe
- A környezetvédelmet is tanítani kell!
- A játékosság elve érvényesül

A külső világ megismerésének tartalma

A külvilág tevékeny megismerésére a nevelés folyamata sokrétű, a gyermek minden cselekvését áthatja; bővül a tapintásos ismeretszerzés lehetősége.

Az óvónői gyakorlatban általános feldolgozásra kerülő témák mellett a néphagyományőrzés természethez kapcsolódó tevékenységei is megjelennek, erősítve a közösségi érzést. Vagyis a környezeti nevelés, környezetvédelmi, környezet védelmi, környezet alakítás szoros összefüggésben, kölcsönhatásban áll a néphagyomány ápoló tevékenységekkel.

Környezeti nevelés és néphagyomány ápolás összefüggései

A gyermek a hagyományos ismeretanyagot a család, az óvodai környezet, az emberi foglalkozások, a közlekedés, az emberi test, a napszakok, az évszakok, az állatok, a növények, egy sajátos hatásrendszerben szerzi meg. Az ember a természet, a hagyomány kapcsolatban állnak. Ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek még inkább erősítik:

- Az évszakok változásából fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések /egy-egy jeles névnapokhoz kapcsolódó természeti jelenségek/.
- Az időjárás változásaiból fakadó, a népi életmódot utánzó környezetalakító munkálatok /ültetés, palántanevelés, növénygondozás stb./.
- Termékek, gyógynövények gyűjtése, szüretelések /alma, dió, szőlőszüret/ befőzések.
- Jeles napok előtti közös készülődés
- Rendszeres kirándulások, túrák/Miskolci Vadaspark, Szilvásvárad, Szalajka-völgy/.

A környező valósággal való ismerkedés során a gyerekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek mennyiségi, térbeli jellemzőiről. A séták,

kirándulások, a természetben való vizsgálódások során a gyermek matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket szerez. Felismeri a mennyiség, alak, nagyság-, és térbeli viszonyokat, alakul ítéletképesége, fejlődik számfogalma, tér-, és sík szemlélete. Párosítanak: van-e párja? halmazokat képeznek /vadállatok, háziállatok/ összehasonlító méréseket végeznek kinek a hátizsákja nehezebb, sorba rendezik egymást, tárgyakat adott tulajdonság szerint. A geometria világából tapasztalatokat szereznek síkbeli, térbeli alakzatokról /fakockával való építések során, puzzle -kirakó/ és gyakorolják is, térben és síkban történő tájékozódást. A tükörrel való játék során figyelik tükörképük mozgását és utánozzák egymás tükörképét, szimmetrikus alakzatokat hoznak létre hajtogatással, vágással, festéssel.

Környezetvédelem

A gyerekek érzelmi kötődésén keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. A sokrétű tevékenység során megtapasztalják munkájuk eredményét, a környezetre való hatását. **Ha pozitív hatások érik őket ebben a korban, az nagyban hozzájárul későbbi környezettudatos, magatartásuk kialakulásához.** /Madáretető, madáritató készítés, komposztálás, esővíz összegyűjtése is az abból történő locsolás, kertészkedés, udvargondozás szelektív hulladékgyűjtés/ A gyermek természethez való kötődését szolgálják azok a valódi történetek, amiket az óvónő megfigyelések során elmond. A játékok különböző fajtái /szimulációs játékok/ beleélik magukat az erdő lakóinak /állatok, növények/ szerepébe. Kommunikációs játékok, ok-okozati összefüggések feltárására, imaginációs játékok /amely a képzeletet hívja segítségül az eddigi ismeretek felszínre hozásához, pl.: kirándulás után zenére történő lazítás, „Képzeld el, hogy mi vagy te az erdőben, meséld el"./ A környezeti megfigyeléseket, tapasztalatokat irodalmi, zenei alkotásokkal is színesíthetjük. Itt is megmutatkozik a komplexitás. A gyerekek az óvó-védő tevékenység eredményeként, érzelmi alapokon eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni-, védeni kell. Megtanulják, tisztelni a természetet. Ezáltal, rajtuk keresztül a szülőket is „neveljük", átfarmáljuk. Személyiségüket gazdagítva a természet szeretet szükségleteként jelentkeznek.

Környezetalakítás

Az óvodai környezet alakítása, óvása folyamatos tevékenységet jelent. A gyermekek szívesen vesznek részt a csoportszoba rendjének helyreállításában, átrendezésében, az ünnepek előtti készülődésben. Szívesen tevékenykednek a természetes anyagokkal /természbábok, csutkababák, képek készítése magvakból, gypjából/. Szívesen végzik a kerti munkát, ültetnek, gyomlálnak, kapálnak, hiszen munkájuk gyümölcsét

elfogyaszthatják /pl.: hagyma, paradicsom, karalábé stb./ Segítenek az udvar rendezésében is. Falevelek összegyűjtése, szemét összeszedése - kisméretű szerszámokkal.

A családokat is bevonjuk a környezetalakító munkákba, a közösségi érzést erősítve ezáltal is. A környezettel való aktív, ismerkedés áthatja az egész óvodai életet, a nevelés komplex folyamatát. Az óvodai élet bármely időszakában lehetőség van a környezet alakításra /ez élősarok gyarapítása, halak gondozása, csíráztatás, hajtás; különböző kincsek, kavics, levél, gallyak, csigaházak nézegetése, válogatása/.

Az óvónő a folyamatban

A környezeti nevelés az egész napot hassa át. Az óvónő környezethez, természethez fűződő viszonya, alap beállítottsága, értékrendje minta a gyerekek számára. Szem előtt tartja a következő alapelveket:

- A korosztálynak megfelelő gondolkodási szinten, játékos formában közvetíti a környezettel kapcsolatos ismereteket.
- Törekszik a probléma megoldó gondolkodás fejlesztésére.
- Általa közvetített ismeretek valódiak és igazak.
- A környezeti nevelésben is a gyerek tapasztalatára, aktivitására épít és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodik.

Természetes dolog az óvónő számára a jeles napokra való készülődés, karácsony, húsvét előtt a közös nagytakarítás a teremben, a tavaszi határjárás, ami az óvodaudvar és környezetének rendbetételét jelenti a gyerekekkel közösen. Ha minden a szülők bevonásával történik, már ráirányítjuk a figyelmet egy régi népszokásra.

Az óvónő megteremti és ötvözi a környezeti nevelés és néphagyomány ápolás olyan feltétel-, és tevékenységrendszerét, amelyben a gyermek egyénileg és közösen éli át a változatos ingereket, újra teremtheti saját környezetét. Egyben megtalálja a kapcsolódási pontokat más tevékenységekkel, /matematika, ábrázolás, irodalom, énekzene, testnevelés/.

Törekszik az élővilág sokoldalú megismertetésére, alkalmat, időt, helyet és eszközt biztosítva a spontán és szervezett tapasztalat-, és ismeretszerzésre, a környezet kultúra, a biztonságos életvitel szokásainak alakítására az élősarokban elhelyezett eszközök: nagyító, mikroszkóp, zsebtükör, földgömb, térkép, természeti jelenségekkel foglalkozó könyvek, videó kazetták.

Személyiségfejlesztő hatása

A tevékenységek során a gyerekek tapasztalatokat szereznek a növények, állatok életéről, az ehhez kapcsolódó emberi munkálatokról, az idő múlásáról. Ez a tapasztalat évszakonként változó, de évre visszatérő. Ez a hovatartozást, a biztonságérzést erősíti. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztaltok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotáshoz, megtanulja tisztelni a természetet.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket szerez. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyság-, és térbeli viszonyokat, alakul ítélőképessége, fejlődik mennyiség-, tér-, sík szemlélete. A környezet nevelés meghatározó a gyerekek képességeinek fejlesztésében az alábbi területeken: tapasztalás, emlékezés, megértés, konstruálás, ítélőképesség majd elvonatkoztatás. Képesé válnak elemi problémák felismerésére és megoldására. Fejlődik verbális kifejezőképességük. A közös tevékenységek során kapcsolatot teremtenek társaikkal, formálódik közösségi érzésük. Felébred bennük a felfedezés, a tudás öröme, a máság elfogadása.

A külső világ megismerési folyamatában a gyermek cselekvésein, érzelmein keresztül szerzi környezetéből az ismereteket. A néphagyományőrzésből és a természetközelségből fakadó élmények eljuttatják a gyereket a természettel való együttélés harmóniájához, a hagyomány tiszteletéhez.

Kialakul környezettudatos magatartásuk /felnőtt korukban is tisztelik majd a természetet/, ami az emberiség további fennmaradásához elengedhetetlen.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

- ☞ A külső világ tevékeny megismerését a témától, helyszíntől függően kötött és kötetlen formában szervezzük
- ☞ Figyelembe vesszük a csoport életkori sajátosságait, fejlettségét
- ☞ Spontán és irányított forma egyaránt választható

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Ismerik lakóhelyük közvetlen és tágabb környezetét, városuk értékeit, nevezetességeit.
- Ismerik a környezetükben található intézményeket.
- Ismerik teljes nevüket, születési idejüket, lakcímüket, szüleik nevét.
- Képesek a környezettudatos gondolkodásra, magatartásra a mindennapokban (szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, újrahasznosítás).
- Kialakul megfelelő értékrendjük a fenntarthatóságra, a természeti és épített környezet megóvására.
- Tudatosul bennük a takarékoság fontossága.
- Szeretik és tisztelik a természetet, pozitívan viszonyulnak annak kialakult rendjéhez, rendelkeznek annak megóvásához szükséges magatartási formákkal.
- Kialakul természetvédelmi, ökológiai szemléletük.
- Vannak ismereteik a növényekről, állatokról, részt vesznek gondozásukban, ápolásukban.
- Tudnak különbséget tenni az évszakok között.
- Ismerik a napszakokat és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket.
- Rendelkeznek a gyalogos közlekedés és a tömegközlekedési alapszabályokkal.
- Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, kialakul tér-, sík és mennyiség szemléletük.
- Képesek sorozatokat, halmazokat alkotni, összehasonlítani, becsülni, analizálni, szintetizálni.
- Számfogalmuk kialakult. Egyéni fejlettségtől függően minimum 10 – es számkörben.
- Felismernek egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket, mennyiségi viszonyokat
- Térben tudnak tájékozódni, megkülönböztetni a jobb-bal irányokat.
- Képesek kifejezni gondolataikat.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

C. VERSELÉS, MESÉLÉS:

Régen a szájhagyomány éltette a mondókákat, meséket. Ezek szóltak a természetről, állatokról, növényekről, emberi kapcsolatokról, álmokról, vágyakról, megtörtént és meg nem történt dolgokról.

A kisgyermeket születéstől kezdve irodalmi környezet vette körül. Az altatók, dúdolók, ölbe-vevők, höcögtető az érzelmi biztonságot erősítették. A népköltészet végig kísérte a gyerekkort. Ezt az irodalmi hatást kívánjuk programunkkal megőrizni, illetve olyan gyermekirodalmi alkotásokkal gazdagítani, amit magas, igényes színvonala tesz egészszé.

Célja:

- A többnyire játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, dúdolók a versek, mesék hozzájárulnak óvodásaink érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez.
- Az irodalmi élmények iránti érdeklődés felkeltésével érzékeny, aktív befogadóvá válik, ami érzelmi gazdagságát gyarapítja.
- A gyermeki önkifejezés alternatív lehetőségeinek biztosítása, A népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek megismertetése ez által a szemléletmód, magyaros gondolkodásmód, színes nyelvi sajátosságok megalapozása.
- A változatos irodalmi élmények nyújtásával a vágy felébresztése a könyv, a színház, a múzeum iránt.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.

Feladata:

- A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének es fejlesztésének egyik legfőbb segítője legyen.
- A magyaros gondolkodásmód, színes nyelvi sajátosságainak megalapozása. Nyugodt légkör, megfelelő hely biztosítása a mindennapos mondókázásra, verselésre, mesélésre.
- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan részévé váljon.

- Nyelvi képesség differenciált fejlesztése, mesetudat alakítása.
- Az irodalmi élmény biztosítása mellett adjunk lehetőséget a bábozás, dramatizálás, önkifejezés megvalósítására.
- A választékos beszéd alakítása, szókincsbővítés.
- Családok meggyőzése az élő mese fontosságáról.

Alapelvek:

- A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással, vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- Különböző személyiségek, megnyilvánulási formák elfogadása (az inkluzív pedagógia szellemében).
- A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az anyag kiválasztás szempontjai:

- Népi, klasszikusok és kortárs irodalmi művek, melyek a természeti és társadalmi környezetről szólnak, megvalósítva a gyermekek esztétikai-értelmi-erkölcsi fejlődését és fejlesztését.
- Igényes irodalmi anyag, -a magyar népköltészet, a népi, dajkai hagyományok alapján.
- A magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi.
- Felejen meg az óvodás gyermekek szemléletmódjának és világképének.

Az irodalmi anyag tartalma:

Az óvodáskorúak verse elsősorban a népi mondóka, amelyeknek nagy része mozgással is eljátszható. Ezek a mozgásos játékok nagy segítséget nyújtanak a mozgáskoordináció, az egyensúlyérzék fejlesztéséhez, a térérzékeléshez, az egymásra figyeléshez, testünk, érzékszerveink megismeréséhez, a ritmusérzék alakításához.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja legyen.

Fontos szerepe van az érintésnek az óvónő-gyermek, gyermek-gyermek közötti érzelmi kötődés megszilárdításában. Játzásuk hozzájárul az óvónő és gyermek közötti intim kapcsolat. Ilyenek a felnőttek játéka a kicsinyekkel, a természettel kapcsolatos mondókák, stb. A gyerekeknek a mesehallgatás lelki szükséglet, lehetőleg minden nap hallgassanak mesét. A mese egyrészt a mindennapi valósággal össze nem egyeztethető, másrészt viszont reális gondolatokat is közöl a gyermekkel. Közli, hogy a világban jelen van a jó és a rossz is. Általa a gyerek egy etikai világképet kap. A népmesék lehetnek: állatmesék, tündérmesék, novellamesék.

Az óvodában legyenek jelen a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek egyaránt, a projekt tartalmának megfelelően.

A néphagyomány ápoló irodalmi nevelésben nagy szerep jut a mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles napokhoz, ünnepnapokhoz, természeti jelenségekhez, változásokhoz kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak és dramatikus népszokásoknak. A népköltészeti alkotáson túl a mai magyar költőink, gyermekek számára írt versei, elbeszélései is helyet kapnak az irodalmi anyagban. Főleg a gyermekek számára kedvelt ritmikus szójátékos, gyerekekről, állatokról szóló humoros versek felhasználása javasolt. A versek, mesék ismétlése dramatizálással, habozással, árnyjátékkal történhet. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket, új fogalmakkal ismerkednek meg.

Vagyis nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja a hangkapcsolatok törvényszerűségei.

Az óvónő a folyamatban

Az óvónő benyomásokat szerez a család irodalmi, művészeti érdeklődéséről, és megismeri a gyerekek otthonról hozott irodalmi élményeit, szókincsét. Biztonságot adó légkört teremt, ahol a gyerek bátran kezdeményezi a felnőttől hallott irodalmi élmény átadását. Az óvónő segíti a gyermek önálló dramatikus bábos kezdeményezéseit.

Az óvónői megerősítés eljuttatja a gyereket oda, hogy egyre gazdagabb szókinccsel, egyre magasabb dramatikus játékszinten adja vissza élményeit. A hangsúly a mese cselekményének eljátszásán van. Az óvónő hagyja a gyermekeket játszani a fantáziájukkal, a nyelvvel. Az irodalmi foglalkozásokat kötetlen formában szervezi. Épít

a gyermek által kialakított spontán helyzetére, de ő maga is kezdeményez. Jó, ha az irodalmi élménynyújtásnak állandó helye van, ahol a gyerekek által használt meséskönyvek, bábok, dramatikus kellékek is elhelyezhetők.

Az óvónő találja meg a mindennapos mesélés állandó időpontját. A foglalkozások helye lehet a csoportszoba meghatározott kuckója, meseszőnyege. A ritmikus verseléshez, mondókázáshoz kiváló hely az udvar, erdő, a mező stb. Mondókázni, verselni lehet a hangulatban hozzákapcsolódó foglalatosságok közben is. Az óvónő feladta az igényes irodalmi művek megválasztásán túl az is, hogy családi, szeretetteljes légkört teremt a meséléshez.

A mesemondást és a befogadást ne zavarják külső elterelő ingerek. Az óvónő egész lényé árasztja azt, amit közvetíteni akar. Szem kontaktust teremt, mesélése hatására a gyermek belső képet alkot. Rendszeresen visszatérő hangulatkeltő elemek /pl.: furulyaszó, gyertya, csengő/ és a gyermeki várakozást kielégítő irodalmi élmények hatására a gyerekek önként vállalt mindennapos igényévé válik a mese.

A mese- vers személyiség formáló hatása

Az óvónői beszédminta alapján a gyakorlás által a gyerekek kiejtése csiszolódik, szókészletük gyarapodik. A mechanikus bevésésből fakadó sikerélmény ösztönzően hat a gyermek tanulási folyamatára. Anyanyelve tökéletesedik. A népmesék, mondókák, versek hallgatása közben erősödik az egymás iránti figyelem, az összetartozás érzése is. Az irodalmi élmény érzelmeket vált ki a gyerekekben. A sok pozitív érzélem mellett, mint öröm, boldogság, lelkesedés, csodálkozás, derű, átéli a negatív érzéseket is, pl.: igazságtalanság, szomorúság, bánat, csalódás.

Az ismétlések, a dramatikus játékok, a bábozás lehetőséget nyújtanak az irodalmi élmény újra átélésére, az önálló fantáziadús alkotásra is.

A népi mondókákban rejlő ritmikusság képes a gyereket vidámabb hangulatba emelni, a belső mozgásfeszültsége, mozgását összerendezettebbé alakítani.

Problémamegoldó, képességük a népmesei minták hatására alakul. A népmesék cselekménye állásfoglalásra készíti a gyereket, ami erkölcsi érzékük, ítélőképességük alakulását segíti. Az élmények hatására kötődés alakul ki bennük a népköltészet értékei iránt.

Az óvodában szerzett esztétikai, irodalmi élmények és a népköltészet értékközvetítő hatása a fejlődő személyiség irodalomhoz való későbbi viszonyát befolyásolja. Fontos, hogy az óvónő a mindennapokban az irodalom nyújtotta érzelmeket természetes viselkedésmódjával közvetítse:

„Ezt a kincset nem lehet médiára, könyvre, kazettára bízni. Véren át és lelken át, tenyérből tenyérbe, testtel a testhez érve, zöldellő búzacsíra föl hajolva vagy épp az ünnepi gyertyát gyújtva csak az együttes élmény során adható át a hagyomány. Itt és most mutasd neki, tedd meg vele, amikor annak a tettek ideje van,”

/Gadnai Katalin, 1994./

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Minden lehetőséget felhasználunk az irodalmi élmények átadására.

- Mindennapos mese lehetőség biztosítása, délutáni pihenő idő előtt is.
- Az időkeret meghatározásánál figyelembe vesszük a csoport életkori sajátosságait, fejlettségét.
- Kötött és kötetlen forma megválasztása függ az adott anyag, a helyszín és szituáció lehetőségétől.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Kialakul mesetudatuk.
- Örömmel fogadják be az irodalmi élményeket. igényük a mindennapi mesélés, verselés.
- Tudnak tiszta kiejtéssel, természetes hanghordozással, ritmust érzékeltetve, emlékezetből felidézni néhány mondókát, verset, mesét, történet cselekményének mozzanatait.
- Szívesen nézegetnek verses mesés könyveket.
- Várják a mesehallgatást, ismernek magyar népköltészeti, klasszikus és gyermekirodalmi alkotásokat.
- Igénylik az irodalmi élmények változatos forrásait.
- Vannak kedvenc képeskönyveik, meséik, értékelik, tisztelik a könyvet.
- Ismert mesék lényeges mozzanatait ki tudják emelni, időrendben fel tudják idézni, "újra-alkotni".
- Képesek megkezdett történetet befejezni, kitalálni saját történetet, mesét, használják a népmesék kifejezéseit, színes nyelvi sajátosságait.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak, kezdeményeznek mesélést, bábozást, dramatizálást, melyek során kihasználják az önkifejezés lehetőségeit.

- Az irodalmi élményeket vizuális módom is feldolgozzák, kreatív ötleteik megjelennek saját készítésű díszletek, bábok, játékeszközök alkotása során, melyeket tevékenységeikben felhasználnak.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

Ének-zene énekes játékok, gyermektánc

A mondókák, népi játékok, a népdalok, hozzátartoztak az emberek mindennapjaihoz, fennmaradniuk is ezért sikerült. Munkájuk egyhangúságát énekléssel oldották fel, sokszor érzelmeiket, örömeiket, bánatukat is ekképpen fejezték ki. Gyermekeiket éneklésre ringatták a bölcsőben. Minden alkalomnak megvolt a saját dal- és szokásrendszere.

A program erre a néphagyományra építkezve alakítja ki zenei nevelését, juttatja a gyerekeket sajátos élményekhez, teszi gazdagabbá érzelmi, zenei, esztétikai világukat, összekapcsolva a környezet megismerő jelleggel az évszakok fordulóihoz.

A zenei nevelés célja:

- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésviláguk formálása
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése.
- Játékos zenei alkotókedvük ösztönzése.
- A gyermek zenei ízlésének formálása és mozgáskultúra formálása.
- Egyéni képességek fejlesztése, tehetséggondozás.

Feladatok:

- Megfelelő idő, hely, eszköz biztosítása a spontán és a szervezett formában történő zenei tevékenységekhez.

- A zenei anyagok igényes kiválasztása, a csoport adottságainak és az egyéni képességek figyelembevételével.
- A közös éneklés és zenei tevékenységek megszerettetése.
- A gyermekek identitástudatának fejlesztése a népi mondókával, gyermekdalokkal, a népi játékokkal.

A zenei nevelés tartalma:

- Az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok az éneklés, az énekes játékok a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
- A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.
- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi az etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.
- A felhasznált zenei anyagok igényesek, életkornak és az adott képességnek megfelelőek legyenek.
- A dalok hangkészletén alapuló kiválasztásánál figyelembe vesszük a csoport zenei adottságát.

Képességfejlesztés zenei elemei:

Az óvodai zenei nevelés során megismertetjük a gyermekeket mondókákkal, énekes játékokkal, komponált, gyermekdalokkal.

Mondókák játékok szerint: ölbe-vevős, cirógatok, csiklandozók, arc-, kéz-, ujj-, tenyérjátékok, lovagoltatok, tapsoltatok, /a szeretet-kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy-egy láncszemei ezek a játékok, melyek a beszoktatás idejére is segítséget nyújtanak/, csúfolók, kiszámolók, páros fordulók, stb.

Dalok játékok: állathívogatók, naphívogatók, esővárók, játékra hívogatók, kifordulós játékok, kapus játékok, ludas játékok, leánykérők, sorjátékok, stb. A kisgyermek első

zenei élményeit a családban éli át. A fejlesztés szempontjából figyelembe vesszük, hogy a gyermek a családban jut-e zenei élményhez, hall-e dalokat, mondókákat. A család az óvodai, zenei neveléssel együttműködve segítheti a gyermek zenei fogékonyságának megalapozását. Óvodánk ennek érdekében mindkét csoportban hirdetőbálán kiteszi a héten tanult kis mondókákat, dalokat, amelyeket a gyerekek otthon a szüleikkel is gyakorolhatnak.

Alkalmat teremtünk a hangszerekkel való ismerkedésre, melyek izgalmat és élményt nyújtanak a gyermekek számára. Lehetőség nyílik a köcsög duda, furulya, csörgő, csörgődob, dob, levélsíp, fűzfa síp stb. A gyermekjátékokban előforduló egyszerű táncos mozgások, változatos játékmozdulatok és térformák kényszer nélkül fejlesztik, a gyermekek ritmusérzékét, mozgását, közösségi szellemét. Előkészítik a későbbi néptánc tanulást.

Egyszerű mozdulatok, lépések utánzáson alapuló megismerése, gyakorlása.

Zenei nevelésünk során kialakítjuk a rácsodálkozás és pozitív érzelmi viszonyulás örömet. Nap, mint nap keressük az alkalmat arra, hogy környezetünkben, így a természetben is közösen felfedezhessük és utánozhassuk az állatok /kutya, macska, madár, kecske, tyúk, tehén/ természeti jelenségek /szél, eső/ tárgyak /gépek-fűnyíró. traktor/, valamint a szomszédos templom „harangjátékának” hangjait. A helyi zenei kulturális szokásaink /iskolánk kórusa, a helyi Rozmaring népdal együttes, évente falunkba látogató Continental Singers stb./ hozzájárulnak a zenei nevelésünk színesítéséhez. A népdalok és játékok gyűjtésében a falu lakossága is segítségünkre van.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

- ☞ A zenei nevelést kötött és kötetlen formában szervezzük.
- ☞ A zenei képességfejlesztést kötetlen jelleggel, mikro csoportos formában tartjuk, ahol a gyermek egyéni képességeit figyelembe véve tudjuk fejlesztő munkánkat végezni.
- ☞ Az énekes játékokat kötetlen jelleggel az udvaron vagy a játékidő alatt tartjuk
- ☞ A zenehallgatást a különböző tevékenységekhez jeles napokhoz kapcsoljuk.

Zenei képességfejlesztés tartalma:

Éneklési készség:	tiszta éneklés
Ritmusérzék:	metrum-érzék, ritmusérzék, tempóérzék ütemérzék gyermekhangszerek
Hallásfejlesztés:	környezet hangjai (a természet hangjai) hangmagasság hangszínérzék dinamikai érzék zenehallgatás dalfelismerés belső hallás
Egyéb képesség:	zenei alkotókedv formaérzék mozgás kultúra

Az óvónő a folyamatban

A zenei nevelés megkívánja, hogy az óvónő szeressen, és tisztán tudjon énekelni, rendelkezzen hangszeres tudással. Zenei műveltsége, a zenéhez való viszonya és zenei aktivitása, meghatározza a gyerek zenei neveltségi szintjét. A gyermekkel való ismerkedés során, a személyes kontaktus létrehozásában, az óvodai környezet elfogadtatásában, segítséget nyújt az éneklés.

A mindennapos éneklés az óvónő belső igényéből fakad. Kapcsolódhat spontán kialakult játék helyzetekhez, kezdeményezhetik a gyerekek vagy az óvónő. Fontos az óvónő módszertani kulturáltsága és naprakészsége, a dalanyag igényes válogatása. A részt vétel önkéntes, a gyerekek maguk döntenek el, hogy aktívan részt vesznek-e benne, vagy csak „hallgatói” és „szemlélői” maradnak. Az óvónő gyakran énekel népdalokat, amelyek hangulat fokozói, lehetnek egy-egy hagyományőrző cselekvésnek pl.: tréfás dalok a farsangi készülődésre. Az ünnep várás és készülődés hangulata énekléssel, zenéléssel, zenehallgatással teljesedik ki.

Az óvónő teret, lehetőséget teremt a gyermek zenei önkifejezőmódjának gyakorlására. A tanult mondókák, dalok, mozgáselemek gyakorlása mellett segíti az egyéni improvizációs megnyilvánulásokat szövegben, dalban, ritmikus mozgásban.

A zene hatása a gyermek személyiségére

A zene közvetlenül váltja ki az érzelmeket:

Az ölbe-vevős /arc-, kéz-, ujj-, láb/ mozgásos játékok, a testközelség, az érintés, a mosoly pozitív érzelmeket ébresztenek, szerepet játszanak az érzelmi kötődés kialakulásában. A zene nemcsak kiváltja az érzelmeket, hanem fékezheti az indulatokat is, sőt gyakran azok megváltoztatására is képes, hat a gyermek akaratának fejlődésére.

Az egyszemélyes játékhelyzetekből fejlődik ki a gyerekek éneklési kedve. A ki-számolók segítik az igazságos döntésre törekvést és a konfliktusok megelőzését. A zene belső löktetése, a szabályosan ismétlődő mozdulatok fejlesztik a gyermeki mozgás összerendezettségét, a fegyelmezettségét. A gyermek harmonikus, ritmikus mozgása alakul, ami a tánc alapja.

A hangszeres játék felkelti a gyermek érdeklődését, rácsodálkozást ébreszt különleges világot tár elé. A zenei nevelés hat a gyermek érzelmi világára, esztétikai fogékonyságára.

Megalapozza a zenei befogadás képességét, emléknymai fellelhetők a gyerekek improvizációjában. A csoporthoz tartozás biztonságos érzése, az egyéni felelősség a közös éneklésért, a szép mozgásért, növeli a gyermek társai iránti vonzalmat, kapcsolatigényét.

A zene, mint esztétikum felfedezése, átélése és létrehozása szükségletként épül a gyermek személyiségébe.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Éneklés, mondókázás, zenélés során pozitív érzelmi viszony alakul ki a közös zenei tevékenységek iránt.
- Egyéni képességeiknek megfelelően tisztán, szép szövegkiejtéssel tudnak mondókákat, dalokat hangoztatni, énekelni.
- Önállóan kezdeményeznek dalokat, mondókákat, dalos játékokat.
- Természetes járásnak megfelelő tempóban énekelnek, mondókáznak egyénileg és csoportosan is.

- Tisztán énekelnek vissza változatos dallammotívumokat és pontosan tapsolnak vissza szöveges ritmusmotívumokat.
- Jól ismert dalokat, mondókákat felismernek dallamáról, ritmusáról.
- Tudnak dallammotívumokat elbújtatni, jelre hangosan és magukban énekelni.
- A természet és környezet hangjait felismerik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit (zörej- és beszédhangok).
- Ismernek néhány hangszert, ismerik megszólaltatásuk módját és felismerik azok hangját.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától és kifejezik cselekvéssel, énekkel, mozgással és szavakba foglalva.
- Ritmushangszereket használva lüktetést, ritmust, motívumhangsúlyt kiemelve képesek dalok, mondókák kíséretére, ritmus zenekar alakítására.
- Megérik a zenei motívum hosszát és azt mozgással térben szemléltetik.
- Képesek körbejárni, térformákat alakítani kézfogással, szép testtartással. Egyszerű táncos és egyensúlyváltást kívánó mozgásokat esztétikusan megformálni, örömmel végezni.
- A zenei nevelés során kialakul zenei kreativitásuk, improvizatív készségük, mely dallamrögtönzésben-; dalokhoz, negyed szünet érzékeltetéséhez játékos mozdulatok, játék nélküli dalokhoz egyszerű játékok kitalálásában nyilvánul meg.
- Figyelmesen hallgatják a bemutatott élő zenét, a népdalokat, más népek dalait, a műzenei szemelvényeket.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, képalakítás, a kézimunka különböző fajtái, műalkotásokkal való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. **A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.** A tárgyi népművészet anyagai, fonna-, szín és díszítő világa ma is követendő modell lehet az alkotó ember számára. A hagyományőrzésben az értékek újra felhasználásával létrejön a folyamatosság.

A vizuális nevelés lehetőségei: a hagyományos óvodai ábrázoló technikáin kívül, festés, gyúrmázás barkácsolás a hagyományőrző tevékenységek, a népi kismesterségek, a növényi játékeszköz készítése, gyakorlása által gazdagodnak. Fokozottan helyet kapnak e tevékenységnél is a természetes alapanyagok. Pl.: kukoricacsutka, csuhé, termések, magvak, zöltségek stb.

A Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka nevelés célja :

- A gyermeki önkifejezés lehetőségeinek megteremtése, az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva.
- A gyermek tér- forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. /Formálódjanak bennük a vizuális alkotáshoz, a befogadáshoz szükséges készségek. /

A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi szabad önkifejezése:

- Alakuljon kezűgyességük, vizuális alkotókészségük, és esztétikai igényük a múlt, a jelen értékei iránt.
- A gyerekek a hagyományos óvodai ábrázoló eszközei és technikái mellett ismerjék meg és használják a régi gyermekkor játékkészítő és a népi kismesterségeket őrző technikáit, eszközeit.
- Fontos a környező valóság megfigyelésének, a természet szépségeinek képességét alakítani.

A Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka feladata:

- Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermeket az eszközök használatával, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel, eljárásaival.
- Szabad alkotómunka támogatása (idő, hely, eszköz biztosítása, változatos anyagok, különböző technikai alapelemek, eljárások megismertetése).
- A környező világ felfedezése során szerzett élmények, tapasztalatok vizuális megjelenítése.
- Egyéni képességfejlesztés biztosítása, tehetséggondozás.
- Művészeti kultúránk alapjaival való ismerkedés.
- A gyermeki alkotások bemutatása, tehetségek bátorítása.

Tartalom:

- A hagyományos óvodai ábrázolási tevékenységformák mellett megjelennek a népi kismesterségeket őrző elemek is.
- Felelevenítjük a lassan feledésbe merült kézi szövés alapelemeit: sodrások, fonások, szövések. A gyapjú anyaga szárazon, nedvesen /nemezelés/ többféle technikát kínál. A méhviasz, a tojás írókázás mellett, batikolásra is alkalmas. Egy szép hímzett terítő, a színes fonalak hímzés utánzására készítenek. Az agyagozásra ösztönzően hat, ha van égetőkemence. A játékeszköz készítés technikáit a gyerekek utánzás után képesek elsajátítani. Mennyivel érdekesebb, izgalmasabb olyan eszközökkel játszani, amit a gyerek önmaga készített el. Pl: csutkababa, termésbáb, tarisznya. A gyermek ez által megtanulja megbecsülni a kétkézi munkát. Észreveszi az esztétikai és nemcsak az anyagi értéket. Az elkészült alkotásokat játéktevékenységben is felhasználja. Ajánlatos minél több természetes anyagot beszerezni:
- Termések: gesztenye, makk, kukorica, csuhé, zöldségek, dió, napraforgó mag, tökmag.
- Növények: szalma, vessző, gyékény, nád, sás, szárított virágok /pl.: rózsza, kakastaréj, szalmavirág, lampionvirág, falevél, mezei virágok/.
- Állati eredetűek: gyapjú, toll, méhviasz, bőr stb.
- Textíliák, fonalak, spárgák, agyag, kavics, stb.
- Ismerkedés a műalkotásokkal és a nemzeti szimbólumokkal.

Ezeket az anyagokat a mindennapokon kívül felhasználhatjuk az ünnepi készülődésben; ajándékkészítéshez, az ünnep hangulatának emeléséhez /pl.: Adventi koszorú készítése, mézeskalácssütés, díszítés, Luca búzavetés, karácsonyi gyertyaöntés, farsangi álarckészítés, húsvéti tojások díszítése, pünkösdi koszorúkészítés/.

Az óvónő a folyamatban

Bevonja a szülőket az óvodai készülődésekbe, ismereteket szerez a gyermek vizuális készségszintjéről; az általa ismert ábrázoló tudást hitelese, utánzásra készítően át tudja adni. Épít a gyermek kíváncsiságára, megadja számukra a választás lehetőségét: anyagban, témában, technikában. Egyénileg megerősítően nyújt segítséget a gyermek továbbfejlesztése érdekében. Ábrázolási tevékenységre az egész nap folyamán lehetőséget biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme fontos, nem az eredmény, Az

eszközök tárolásának a nyugodt vizuális alkotásnak állandó helye a kézműves sarok. Itt kapnak helyet a hagyományos eszközök, a gyűjtött anyagokon kívül a szövőszék, szövőkeretek, a védőkötények stb. Az óvónő kezdetben megmutatja, majd javasolja, illetve hagyja, hogy a gyermek a kézműves anyagokból a játéktevékenységét gazdagító tárgyakat készítsen.

Az elkészült tárgyakat a gyerekek használják, de készülhet belőlük alkalmi, vagy tanévvégi kiállítás. Az összegyűjtött, munkákból ovigalériát hozunk létre, ahol a gyerekek kisebb csoportokban többször megtekinthetik saját alkotásukat, a mi önbecsüléssel tölti el őket. A népi kismesterségek, a népviseletek, a környezet megfigyeltetésével gazdagítja a hagyományos élményanyagot. Gyűjtési alkalmakat szervez a természetes anyagok /termések, termények/ beszerzésére. Az óvónő nemcsak a csoportszoba, hanem az udvar, a park adta lehetőségeket is kihasználja, a gyerekek vizuális funkcióit, tevékenységét gazdagítja. Pl: rajzolás, festés a szabadban nagyméretű csomagolópapírra, krétarajz az aszfaltra, rajzolás pálcikával a homokba, homokvárépítés, díszítés, virágfüzér készítés stb.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka személyiségfejlesztő hatása

A gyerek a vizuális technikák gyakorlása során minden alkalommal átéli az alkotás örömét, a sikerélmény újabb alkotásra motiválja. Formálódik alkotó képzelete, ábrázolóképesége, önkifejezési módja. Kezdeményezővé válik, önbizalma erősödik. A természet és a természetes anyagok sokrétű lehetőséget nyújtanak a manuális tevékenység gyakorlására, a finom motívum készségek fejlődésére. A természet látványa segíti a vizuális funkciók /szín, forma, alak észlelés/ fejlődését. A változatos cselekvések során a gyermek alkotókészsége, fantáziája csiszolódik, amely értelmi képességeinek fejlődésére is hat. A gyerek képessé válik arra, hogy megfigyeléseit átértelmezze, azokat új variációban, alkalmazza.

Alakul képszerű gondolkodás, fogalomalkotása konkréttá válik. A gyerek az ösztönös firkálástól, a vizuális érzékelés, észlelés hatására újra alkot és ez elvezeti a tudatos rajzolásig.

Elkészült tárgyak, népi játékszerek tovább motiválják tevékenységüket, gazdagítják játékukat, alkotásra kész emberré teszik őket

Ezen tevékenységek segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség komponáló-, térbeli tájékozódó-, és rendezőképeségek alakulását, a gyermeki fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: A gyermek tér-forma, szín képzeleteinek gazdagodását, képi

gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, a szép iránti igényességük alakítását, a hagyományok ápolását. Mindezeket az egyéni képességekhez és fejlettséghez igazodva.

- Plasztikai munkái egyéniek, részletesek.
- Téralakításban, bátrak, ötletesek.
- Tudnak a szép látványban gyönyörködni.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásról.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Minden lehetőséget felhasználunk a vizuális élmények átadására.

- Az időkeret meghatározásánál figyelembe vesszük a csoport életkori sajátosságait, fejlettségét a tevékenység jellegét, idő- igényességét.
- Tudatosan irányított kötetlen formájú mikro csoportos tevékenységeket szervezünk.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Ceruzanyomatuk biztos és megfelelő. Finommotorikájuk kialakult.
- A gyermekek munkáikban az őket körülvevő világ jellemzőit megjelenítik vizuális formában.
- Formaábrázolásuk változatos.
- Vannak ismereteik művészeti kultúránk alapjairól.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részformák, egyéni vonásokat is tartalmaznak, felismerhetők.
- Alkotásaikban az elsajátított technikákat tudják alkalmazni.
- Az eszközöket megfelelően használják, tisztán dolgoznak.
- Saját elképzeléseiket, önállóan képesek megvalósítani.
- Ismerik, változatosan és bátran használják az alapszíneket és azok árnyalatait.
- Egyszerű formákat létrehoznak, mintáznak.
- Térben alakzatokat építenek, kiterjedéseket felismernek.
- Önállóan és csoportban is alkotnak.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél egyéni fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

F. Mozgás

A népi életmódban az anya és az apa gondoskodott gyermeke ügyességéről, erőnlétéről, az esztétikus, harmonikus mozgás alakításáról. A gyerek mintát kapott a családban, a társaktól, a tágabb közösségtől. Felnőtt korára a játékok, a dramatikus szokások viselkedésmintái mellett, a néptánc mozgáselemeit is magáévá tette. Az emberi test (tartás) elődeink életében is az egyén meghatározó jellemzője volt. A környezetünkben már kicsi kortól lehetőség van a fára mászásra, kúszásra, mászásra.

Mozgásfejlesztés célja:

- A mozgás megszerettetése a gyermekek egészségének megóvása, prevenciója, harmonikus fejlődésük elősegítése.
- A természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilitása.
- A mozgáselemek beépülésének segítése a természetes mozgások sorába.
- Az egészséges testi fejlesztés.
- Természetes mozgáskedvük fenntartása, testi képességeik fejlesztése, mozgáskultúrájuk alakítása.

Feladatai:

- A testi képességek és az ellenálló képesség alakítása, a szervezet erősítése.
- Az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vétele.
- A differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, a ritmusérzék, a motorikus képességek fejlesztése, a testséma és a helyes testtartás alakítása.
- A térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése.
- A mozgásműveltség, a mozgáskoordináció fejlesztése, különösen a népi mozgásos és egyéb játékok által.

- Rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás, a mozgásszükséglet fenntartása.
- Az egészséges életmódra való készségek jártaságok alapozása.
- Családi szemléletformálás.
- Egészségóvás megelőzéssel.

A mozgás tartalma:

- szabad, spontán mozgás
- szervezett testnevelés-, prevenciós torna, vízhez szoktatás-lehetőség szerint
- mozgástevékenység keretén belül fejlesztendő motoros képességek
- kondicionáló képességek fejlesztése
- koordinációs képességek fejlesztése
- mozgékonyág, hajlékonyág fokozása

Szabad, spontán mozgás

A mozgás sokoldalú tevékenység, jelen van a szervezett foglalkozásokon túl a játékban, a különböző nevelési területeken, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységben.

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyermekkel, mert állandó belső késztetést érez a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolja azt.

Az óvodaudvarunk (első, hátsó) valamint a nagy, szabad füves területünk alkalmat ad a mozgásos tevékenységekre, mozgásformák gyakorlására, miáltal a gyerek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül. A gyerekek szabad mozgását, edzését a különböző ügyességi játékokkal, futópályával, hátsó udvarunkon lévő salakos és füves pályával, valamint a mozgásfejlesztő játékokkal (vár, hajó, kos stb.) biztosítjuk. Így a gyerekek különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat: fogócskák, bújócskák, mászások, gurulások, futások, járások, labdajátékok, kerékpározás.

Sok edzési lehetőséget kínál tehát a különböző talajú udvarunk /betonos, füves, homokos/. Kihaszználjuk a szintkülönbségeket, füves területek, fák, bokrok, lejtők, árkok adta lehetőségeket. Kihasználjuk a tél adta lehetőségeket. Jeges játékokat szervezünk, csúszkálunk, szánkózzunk, hógolyózzunk, jégvárat építünk, havat seprünk stb.

A mozgásos játékok során is a gyermek választhatja meg játékát, társait. A szabadidőben zajló szervezett mozgásos játékokban a gyermek önként vesz részt.

Fontos az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

Szervezett testnevelés:

Tartalmát a természetes emberi mozgások, mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, csúszás, kúszás, emelések-hordások, egyensúlyozások, mozgásos játékok alkotják.

Mindennapos mozgás:

Az időjárástól függően kint /futópályán vagy aszfalton / rossz idő esetén a csoportszobában végezzük. A játékot alkalmazzuk alapvető eszközként. Úgy állítjuk össze a 10-15 perc anyagát, hogy felfrissülést, edzést, igazi örömet jelentsen a gyerekek számára.

Testnevelés csoportos formában:

A tornaszobában, illetve a szabadban is végezzük. A fokozatosság elvét vesszük figyelembe. A néhány perces bemelegítést követik az előkészítő gyakorlatok, a rávezető eljárások, melyekkel a főgyakorlatokat, játékos mozgásokat készítjük elő.

Ezt követi a játék, amely során játékos formában begyakorolják a tanult mozgásokat. Az életkori sajátosságnak megfelelően állítjuk össze a mozgásanyagot, hogy örömet leljenek benne, szívesen végezzék. Sokszor használunk kézi szereket, amelyeknek megismerik a gyermekek a tulajdonságait is, és fejleszti finommotorikájukat is.

A fejlettségtől függően minden gyermeknek biztosítjuk a megfelelő gyakorlási időt, örömteli, Önálló mozgást. Egyszerűen magyarázzuk el a feladatokat, óvónői bemutatással tesszük érthetővé, szemléletessé a mozgásokat, a játék módját, a szabályokat.

Heti egy alkalommal /1-2 csoportban/ állandó napokon szervezzük a foglalkozást /mikro csoportosan/.

A spontán és a szervezett mozgás során is kihasználunk, megelevenítünk olyan mozgásformákat - kint a természetben és bent a csoportszobában egyaránt melyek kapcsolódnak hagyományainkhoz, a környezet jeles napjaihoz. Utánozzuk az állatok mozgását, szőlőt szedünk, menetelünk stb.

Az óvónő a folyamatban:

Tapasztalatokat szerez a család mozgás kultúrájáról, a gyerek mozgásszükséglet kielégítéséhez olyan feltételeket teremt, amelyben a gyerek mozgásöröme, aktivitása kiteljesedik.

Az óvónő a játéktevékenység során mozgásos játékokat kezdeményez, vagy a gyerekek spontán kezdeményezését erősíti. Céltudatosan szervezi a népi mozgásos játékokat /sport és ügyességi játékok/ a teremben, a szabadban. Odafigyel a fiúk küzdőszellemének fejlesztésére, a testséma alakítását kiemelten kezeli. Figyelemmel kíséri a betegségből visszatért gyerekek állapotát, a kisebbek állóképességének, az egyes gyerek terhelhetőségének, az egyes gyerek terhelhetőségének határait.

Az óvónő, a „gyerek- óvónő-család" együttlétek szervezésével a szabadidő hasznos eltöltésére ösztönöz.

A jó hangulatú szervezett testnevelést szolgálja: a körültekintő szervezés, a játékos hangvétel, rövid, érthető utasítások, a kevés várakozási idő, a foglalkozás vezetés pergő üteme. A pozitív megerősítés, az óvónői mozgásminta mutató, a jókedvű mozgás dominál.

A mozgás hatása a gyermek személyiségére

Az óvodás gyermekek számára a mozgásos játékok az örömelemény forrásai, érzelmi hatásokat vált ki. Gazdag fantázia-világuk folytán, sokféle módon változatossá teszi a több-kevesebb sikerrel átélt játékokat, játékos gyakorlatokat. A mozgás, a mozgásos játékok erősítik a gyermekekben az egymásra figyelmet, együttműködési készséget leszoktat az Önzésről. A szabály betartása erősíti az önuralmat. Fejlődik a gyerek érzelmi, szociális és értelmi képessége - harmonikus mozgása hat a gondolkodás - fejlődésére.

A mozgás kedvezően befolyásolja a gyermek anyagcseréjét, fokozza a teljesítő képességét.

Segíti az új mozgásformák kialakulását, begyakorlását, a mozgásszervező fejlődését. Alakítja a mozgásszokásokat, és a játéktudás szintjét.

Szervezeti keretek:

Testnevelés foglalkozás heti 1-2 alkalommal

Mindennapos mozgás: mindennap 2X: délelőtt - délután

Egyéb lehetőségek: Vízhez szoktatás 5 éves kortól, túrák kirándulások, énekes-mozgásos játékok, prevenciós testnevelés , sajátos nevelési igényű gyerekek speciális fejlesztése.

Időkeret: (5-10-15-20-35) függ a mozgás formájától, gyermekek életkorától egyéni fejlettségétől, csoport összetételétől.

Fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Mozgásigényük és a mozgás iránti pozitív beállítódásuk kialakult.
- Mozgásuk koordinált összerendezett.
- Természetes nagymozgásaik kivitelezése egyre pontosabb, megváltozott körülmények között is biztosan tudják alkalmazni. Finomabb, apróbb mozdulatok elvégzésére képesek, melyek segítik a mozgáskombinációk megvalósulását.
- Cselekvőképességük erőteljes, megfelelően gyors, mozgásuk kitartó.
- Egyensúlyoznak különböző mozgáshelyzetekben, képesek a biztos egyensúlyi helyzet megtartására.
- Testséma ismeretük pontos, térben és időben megfelelően tájékozódnak.
- Testnevelési játékokban ismerik az egyéni, csoportos, sor- és váltóversengést, játszanak felnőtt segítségével vagy önállóan, a szabályok pontos betartásával. Értik az egyszerű vezényszavakat.
- Bátran mernek próbálkozni, kudarcűrőkéességük fejlett.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a saját fejlődési ütemük figyelembevételével érvényesülnek a fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

G. MUNKAJELLEGŰ TEVEKENYSÉGEK:

A mindennapi tevékenykedés természetes tartozéka a munka. A személyiségfejlesztés, az individualizálva szocializálódás eszköze, a játékkal szinte azonos jellemzőkkel bír. **Ezek szintén mindennapjainkban jelen vannak, önként - azaz örömmel és szívesen - végzett aktív tevékenység.**

Célja:

- A gyermekek egyéni képességükhöz mértén örömmel végeznek minden olyan munkát, amely saját személyükkel, szükségletükkel, a csoport életével kapcsolatos.

- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát kötelességteljesítését, a gyermek környezethez fűződő viszonyát, saját magáról alkotott pozitív kép kialakítását.

Feladatunk:

A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, azok feltételének biztosítása a cselekvő tanuláshoz:

- A társas együttélést szolgáló jártasságok, készségek elsajátítása.
- A hagyományőrző, környezetmegismerő- védő tevékenységek gyakorlásán keresztül a munkajellegű tevékenységek megszerettetése, az elvégzett munka megbecsülésére nevelés.
- Kezdetben az óvónő segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen végezzenek munkajellegű tevékenységeket, /már a kisebbek is szívesen vállalkoznak munkajellegű tevékenységekre is/
- Az óvónő adjon mintát eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.
- Az értékelés buzdító, megerősítő legyen.
- Kitartásra nevelés: a befejezésig eljutás.
- Kipróbálási vágy kielégítése.

Munkajellegű tevékenységek tartalma:

- Önkiszolgálás /lásd Egészséges életmód gondozása, fejlesztése/.
- Közösségért végzett tevékenységek.

Munkajellegű, közösségért végzett tevékenységformák

Naposság: vállalásában az **önkéntség dominál**. A jelkép kötényt-kitűző, nemcsak a megbízást, a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá is teszi a tevékenységet, amire büszke, örömmel, sikeresen teljesíti. A játékból minél kevesebb időt vegyen el! Kisebb gyermek is vállalhatja akár a 3-4 éves is, egyszerű szerény feladatokkal. A hagyományőrző, környezetmegismerő, védő tevékenységekkel ki lehet bővíteni pl.: udvari feladatok, sütéshez eszközök előkészítése.

A mindennapi élettel kapcsolatos állandó és alkalmoszerű munkák:

- az udvar, teremrendezés
- játékjavítás, tisztítás, készítés, egyéni megbízatások
- üzenetek teljesítése
- ünnepi készülődés /ajándékkészítés, szobacsinosítás, dekoráció/
- a házimunka jellegű tevékenységek /sütés-főzés, sepregetés, ünnepek előtti nagytakarítás stb./

Növény és kisállat gondozás:

Közben a gyermek megismerkedik egyes munkafolyamatokkal /ültetés, vetés, palántázás, locsolás, kapálás, etetés, itatás stb./ Az élősarokban, a csoportban található növények gondozása, állatok etetése, tisztán tartása. Az óvoda udvarán kialakított veteményes-, virágoskert folyamatos gondozása tavasztól őszig, fontos a munkafolyamatok szervezése. A kisebb gyermekeket az eszköz, a cselekvés vonzza, míg a nagyobbak már tudatosan végzik el a feladatokat. Ezeket a munkákat kiscsoportos formában, illetve egyénileg szervezzük.

Az óvónő a folyamatban

- Megismerjük óvodába lépő gyermek önkiszolgálási szintjét. A szülőket fontos ösztönözni, hogy a gyerek otthon is gyakorolja az önkiszolgálás és a családért végezhető munka jellegű tevékenységeket.
- Mi óvónők példát mutatunk mindenkinek /fontos!/ /igényesség, szervezettség, jókedv/.
- Figyelembe vesszük a gyerekek teherbírását, fejlettségi szintjét.
- A tevékenységhez kapcsolódó beszélgetés az adott szituációnak megfelelően segíti a gyerekek ösztönzését.
- A nagyobb gyerekek segítőkészségét kihasználja a kicsik segítésében, de ügyel arra, hogy ez a kisebbek önállósulási törekvését el ne nyomja.
- Régi használati eszközökkel, munkaeszközökkel megismertetjük a gyerekeket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen végeznek munka jellegű tevékenységeket (önkiszolgálás, naposi munka, növény- és állatgondozás, környezet rendjének megőrzése, alkalmoszerű munkák, egyéni megbízatások).
- Ismerik a munkafolyamatok egyes mozzanatait és azok sorrendjét.
- Bonyolultabb feladatokat is örömmel végezzenek.
- Szívesen vállalnak feladatokat a közösség érdekében, ebben megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk.
- A ügyelnek saját személyük, személyes dolgaik és környezetük rendjére, a munkájukban önállóak, kitartóak, átérzik annak felelősségét.
- Munkavégzés során képesek az együttműködésre, minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.
- Megértik mit várnak el tőlük, és azt önállóan teljesítik.
- A munkavégzéshez legszükségesebb eszközök célszerű használatát ismerik, azokat önállóan használják.
- Munkajellegű tevékenységeket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemezi.

A TANULÁS ÉRTELMEZÉSE

- A játék folyamatában történik a műveltség tartalmak közvetítése, elsajátítása is. A néphagyományőrző, környezet megismerő-, védő tevékenységrendszer sajátos érzelmi hatást és sajátos aktivitást jelent.
- Ez az összetett hatásrendszer a játékban a gyermeket változatos érzékszervi ingerekhez, tapasztalatokhoz juttatja, erősíti az utánzásban a spontán tanulás lehetőségeit. A sokszínű tevékenységrendszer gazdagítja a gyermek nyelvi kifejezőeszközeit, fejleszti értelmét és gondolatvilágát. Befolyásolja érzelmi életét és kedélyállapotát. Ez maga a tanulás.

H. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS:

A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás érzelmi képessége leginkább a játékon keresztül fejlődik. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés;

ami magába foglalja a gyermek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzést is. Nevelésünkben a játék és a tanulás nem választható le egymástól. Hiszen mindkettőnek alapja a gyermek tevékenységi vágya, természetes kíváncsisága, önállóságra törekvés szándéka. Erre épül a játékba integrált tanulás is.

A program helyet ad az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulásnak. Tanulásnak tekinthető mindazoknak a jártasságoknak, készségeknek, képességeknek a kialakítása, melyek az érzelmi és akarati tulajdonságok fejlődését, valamint a viselkedés alakulását segítik elő.

Játékba integrált tanulás a program felfogása szerint azt jelenti, hogy az óvónő által kezdeményezett és irányított tevékenységek a játékból indulnak ki, játékidőben zajlanak, és a gyerekek igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdenek. A tevékenységek keretét, formáját alapvetően a kötetlen érdeklődésre alapozott, mikro csoportos foglalkozások adják, amelyekben az óvónők motiváló hatásai biztosítják a gyermekek aktív részvételét.

Biztosak vagyunk abban, hogy a gyerekek fejlesztése csak: játékba integrált tevékenységek alkalmazásával és differenciált személyiségfejlesztéssel lehetséges. Az integrált tanulásnak: a kialakított szokás- és szabályrendszer, valamint a napirend adja meg a keretét. Napirendünknek nincsenek merev határai, nagy teret kap a játék, ami összekapcsolja a gyerekek különböző tevékenységeit.

Célunk:

- A tevékenységekben megvalósuló tanulás, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.
- Az óvodai tanulás elődleges célja **az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése** attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- Minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék és a játékba integrált tanulás.

Feladataink:

- A tanulást támogató környezet megteremtése, játékos, cselekvéses tanulás feltételeinek biztosítása.

- Párhuzamosan végezhető tevékenységek szervezése
- Sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása.
- A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire épített változatos tevékenységek szervezése, további tapasztalatok szerzése az őt körül vevő természeti és társadalmi környezetből.
- A spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése, élethelyzetekben való gyakorlása különböző tevékenységeken keresztül.
- Játékba ágyazott komplex párhuzamosan végezhető tevékenységek szervezése.
- Kreativitás erősítése.
- Kapcsolódási pontok keresése a nevelési területek között
- Újszerű tanulási módszerek, technikák alkalmazása (IKT eszközök előtérbe helyezése az egyéni fejlettség és az életkori sajátosságok figyelembevételével).

Feltétele:

A gyermek cselekvő aktivitása a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás,
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés,
- gyakori probléma- és feladatmegoldás,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozáson megvalósuló tanulás.

A tanulás formái és időkeretei:

Mindig az óvónő meg a gyermekek fejlettsége, csoportösszetétele, a tevékenység jellegének megfelelően éves ütemtervében. (5-35 perc)

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek:

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, test-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvónő változatosan, mindig az adott szituációnak megfelelően kombinálja megválasztott módszereit.

A módszerek megválasztását befolyásolja:

- az óvónő személyisége,
- a gyermekek egyéni, illetve életkori sajátosságai,
- a feldolgozásra szánt téma,
- az óvoda adottságai, felszereltsége.

A játékoság; közvetlen tapasztaltszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés mind-mind megjelenik a tevékenységek folyamán. Ahol a „szó - kép - közvetlen tapasztalás hármas egysége fontos szerepet kap.

Az élmények elmondása; önálló feladatmegoldások; önellenőrzésre, önértékelésre való késztetés; szülők bevonása a tanulási folyamatban; az otthoni és óvodai megbízások adása mind hasznos módszerei a programnak. Az óvónő törekedjen módszertani kultúrájának kinevelésére.

Óvónő a folyamatban

Programunk fontosnak tartja az állandó buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést az óvónő részéről. Ezért az óvó törekedjen arra, hogy mindegyik óvodás mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést, mindig a gyermekek konkrét, jó cselekedeteit emelje ki. Az óvónő alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét: a pillantást, gesztust, simogatást, testközelséget, mimikát, szóbeli közlést. Az óvónő egy gesztus, tekintet vagy szóbeli kérdés, közlés kifejezésével járuljon hozzá a nemkívánatos magatartás megszüntetéséhez.

A tevékenységbe megvalósuló tanulás személyiségfejlesztő hatása az óvodáskor végére:

Szívesen vállalkoznak megbízások elvégzésére; probléma helyzetek, feladatok megoldására. S olyan tulajdonságok, magatartásformák alakulnak ki, amelyek meghatározóak lesznek a későbbiekben. Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyeket élményeik alapján ábrázolnak, és a szereplők, eszközök kiválasztást is

önállóan tudják végezni. Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkoznak játékeszközök készítésével, s azokat játékaikban alkalmazzák, felhasználják.

Fejlődnek az értelmi képességek, pontosabbá válik megfigyelő képessége. Nagymértékben formálódik beszédkészsége, beszédmegértő, illetve kifejező képessége.

Fejlődik szellemi aktivitása, problémaérzékenysége, helyzetfelismerő képessége. Alakul kitartása, fegyelme, akarati élete. Fejlődik érzelmi, illetve közösségi élete, valamint illembeli viselkedése. Formálódik egész magatartása, külvilághoz való viszonyulása. Örülnek, ha kötelességüket teljesítik. Változatos játéktevékenységek gyakorlásával fejlődik önismeretük.

Örömmel segítenek a kisebbeknek. Szívesen közreműködnek a növények- és állatok gondozásában, az „élő-sarok” rendezgetésében. Gyűjtőmunkák /séták, kirándulások/ során megismerkednek a természet „kincseivel”, azokkal manipulálnak, alkotóan tevékenykednek.

Szeretnek meglepetéseket készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, testvéreiknek, az óvoda dolgozóinak, és más felnőtteknek, ismerősöknek.

VII. A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad fejlettség szerinti iskolakezdésre.

A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama;
- az érzékelés észlelés tovább differenciálódik.
- a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés;

A **szociálisan** egészségesen fejlődő gyermek képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival szemben, a kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet, és a tanító elfogadására.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb –szükség szerint kreatív- elvégzésében nyilvánul meg;
- a tevékenységek végzéséhez önállósága, kitartása, munkatempója, önfegyelme megfelelő.

A 3 éves kortól kötelező óvodába járás (2014. Szeptember 1- től) ideje alatt az óvodai folyamat célja, feladata, a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A fenti kritériumok, eléréséhez a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében speciális szakemberek segítségét vesszük igénybe.

VIII. SAJÁTOS FELADATAINK

A. Gyermekvédelmi munka az óvodában

Cél:

- Az intézménybe járó gyermeket egyenlő hozzáféréssel illesse meg a gondoskodás és különleges védelem.
- A családi nevelést kiegészítve, de az óvó-védő és szociális funkció szem előtt tartásával segítsük a hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett gyermekek fejlődését, körülményeinek javítását.
- Prevenció.

Feladat:

- A gyermekek jogainak érvényesítése
- Érvényesítve a segítségnyújtást módszerét, technikáját a családok sajátosságaihoz illesztve kell megkeresni az optimális megoldást a problémákra
- Kapcsolatot tartva a jelző rendszer tagjaival, azokkal a partnerekkel, intézményekkel, akik az óvodai élet során segítségünkre lehetnek a gyermekek védelmében.
- A kapcsolattartás formái, módszerei mindig alkalmazkodjanak a feladatok jellegéhez, a szükségletek milyenségéhez, a körülményekhez.
- A kapcsolatok kialakításában, fenntartásában mindig legyünk nyitottak, kezdeményezők, probléma érzékenyek.
- A kapcsolattartás, intézkedés során mindig érvényesüljön a személyi adatvédelem, a titoktartási kötelezettség.

Alapelv

- ☞ A gyermekvédelmi munka minden pedagógus kötelessége és feladata.
- ☞ Integrált nevelés.
- ☞ Az óvodapedagógus minden esetben a gyermek érdekeit védi, képviseli

A szociális segítő támogatja a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátását**Feladatai:**

- egyéni segítség, tanácsadás;
- csoportban végzett tevékenységek (szociális csoportmunka)
- segítségnyújtással, a jelzések megtételének támogatása.

A szociális segítő szakmai munkáját támogató munkaformák, esetmegbeszélések, a szupervízió és az intézményen belüli belső képzések

A gyermekvédelem gondoskodására leggyakrabban rászoruló gyermekek

Hátrányos helyzetű gyermek

A közoktatási törvény szerint hátrányos helyzetű gyermek, tanuló az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultságát a jegyző megállapította.

E csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában ,tanuló esetén a tankötelezettség beállásának időpontjában, legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos az a gyermek, tanuló, is akit tartós nevelésbe vettek.

Veszélyeztetettség: Olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (1997.évi XXXI. tv. 5 . §).

Súlyos veszélyeztetettségnek minősül a Gyvt. 72. §- ának (2) bekezdésén túl, a gyermek által tanúsított olyan magatartás, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, szellemi, értelmi, érzelmi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat.

A tagintézményekben egy fő **óvodapedagógus látja el a gyermek és ifjúságvédelmi feladatokat**, szoros kapcsolatban a csoportban dolgozó óvodapedagógusokkal, a tagintézmény-vezetővel.

A gyermekvédelmi felelős feladata kiindulva az óvoda gyermekvédelmi cél és feladat rendszeréből:

(A tagintézmény-vezetővel való egyeztetés után)

- a gyermekek jogainak érvényesítése;
- együtt dolgozás az óvodapedagógusokkal, belső jelzőrendszer aktív működtetése;
- a gyermekek hátrányos helyzetének, veszélyeztetettségének okainak feltárása;
- védőnővel, Gyermekjóléti Szolgálat munkatársával kapcsolattartás, az eset megbeszélés után a visszacsatolásnál is;
- családlátogatások szervezése, lebonyolítása;
- a szülőkkel való kapcsolattartás;

- kompetenciahatárok betartásával esetkezelés, vezetőkkel való egyeztetés után;
- a jelzőrendszer tagjaival folyamatos együttműködés, kapcsolattartás, eset megbeszélés
- a bejáró gyermekek vonatkozásában is, a lakóhely szerint illetékes gyermekjóléti szolgálattal való kapcsolattartás;
- dokumentáció vezetés;
- a gyermekvédelmi kedvezmény havonkénti nyomon követése;

Óvodapedagógus feladata kiindulva az óvoda gyermekvédelmi cél és feladat rendszeréből:

- a gyermekek jogainak érvényesítése;
- együtt dolgozás a tagintézmény gyermekvédelmi felelősével, első jelzőrendszer aktív működtetésével;
- a gyermekek hátrányos helyzetének, veszélyeztetettségének okainak feltárása;
- védőnővel, Gyermekjóléti Szolgálat munkatársával kapcsolattartás;
- családlátogatások szervezése, lebonyolítása;
- rendszeres óvodába járás, a fejlesztő foglalkozásokon való rendszeres részvétel nyomon követése, ösztönzése.

Szülőkkel való kapcsolattartás: óvodapedagógusok együtt. Formája: egyéni beszélgetések, családlátogatás, szülői értekezlet, hirdető táblák, kiadványok

- életvitelbeli tanácsok-, ötletek adása;
- nevelési problémák megoldásához segítség;
- szülők közt adódó konfliktusok kezelése-szükség szerint;
- közös munkadélutánok- kapcsolatépítés életvitel, ünnepi készülődés stb.

Dokumentáció

- Munkaterv készítése minden nevelési évben.
- A hátrányos- és halmozottan hátrányos gyermekek adatai, névsora az intézmény dokumentációjával megegyezően.
- A gyermekvédelmi felelős feljegyzést készít minden esetről, amely megjelenik az év folyamán (időpont, név, résztvevők, formája, eredménye, értékelés).

- A csoportnaplókban, a kapcsolattartás részben az óvodapedagógusok nyilvántartják az eseteket.
- Jelzőlapon a Gyermekjóléti szolgálat felé jelzés, szükség szerint
- Minden feljegyzésről, írásbeli dokumentumról, amely továbbításra kerül az óvodából, a központi óvoda irattárában egy példány iktatásra kerül.
- A szükséges dokumentációs rendszer kidolgozása, évenkénti frissítése.

B. A cigány nemzetiséghez tartozó gyermekek integrált fejlesztő nevelése:

Cél:

A nemzetiség óvodai nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség ó kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja integrált formában cigány kulturális nevelés keretében, magyar nyelven.

A nemzetiségi nevelés célja és feladata

- Az óvodai nevelésben biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat;
- segítse a nemzetiségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.
- A nemzetiségi nevelést folytató óvodában törekedni kell arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése megvalósuljon
- A nemzetiségi kultúra kincseiből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika legyen.

A nemzetiségi nevelés tartalma

- A nemzetiségi óvodai nevelés keretében az óvoda nevelési programja tartalmazza a cigány kultúra, művészetek és hagyományok értékeit.
- A tevékenységi formákban hangsúlyozottan kell szerepeltetni a cigány verseket, meséket és dalokat, játékokat.
- A vizuális nevelésben a sajátos szín- és formavilág kapjon helyet.
- Mozgáshoz kötődő tevékenységek között szerepeljen a cigány táncművészet megismertetése.

- A nemzetiségi óvodai nevelés oly módon készítse fel a gyermekeket a sikeres iskolai előmenetelre, hogy tudatosan építsen a cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbségekre és hasonlóságokra.

A fejlődés várható eredménye

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként

- a gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiségi kultúrája és nyelve iránt;
- életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezzen megfelelő szókinccsel a gyermek;
- tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben;
- ismerjen a nemzetiség, az anyanemzet (anyaország) kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat, játékokat (esetenként tájnyelven is);
- ismerkedjék meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel; tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.

C. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Cél:

Az ép és sajátos nevelési igényű gyerekek együttnevelése. Sajátos nevelési igényű gyerekek életminőségének javítása, örömteli gyermekkor biztosítása.

Feladat:

- Tevékenységre ösztönző, egészséges élettér és a fejlődéshez szükséges komplex, nevelési környezet feltételeinek biztosítása
- Az eltérés okait feltáró dokumentumok megismerésével, korrekciós nevelés és ép funkciók fejlesztése
- Beilleszkedésük segítése, hátrányok kompenzálása, különbségük elfogadása.
- Speciális szakemberek bevonásával egyéni képességek fejlesztése.

Alapelvek:

→ Esélyegyenlőség, egyenlő hozzáférés.

- Hatékony együttműködés a családdal és a speciális szakemberekkel.
- Differenciálás és egyéni bánásmód.

Tartalom:

Fejlesztés az eltérő fejlesztési ütem figyelembevételével.

Szervezési elvek, keretek:

- Óvodai nevelés keretében- csoportokban
- Speciális feladatokat ellátó terápiák keretében- egyéni fejlesztés

D.Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése

Cél:

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek közösségbe való integrálása és differenciált fejlesztése.

Feladat:

- Tevékenységre ösztönző, egészséges élettér és a fejlődéshez szükséges komplex nevelési környezet, feltételeinek biztosítása
- A tanulási képességek megalapozása, valamint a diagnosztizálás során feltárt részképesség zavarok, gyengeségek kompenzálása, korrekciója.
- Beilleszkedésük segítése, hátrányok kompenzálása, különbözőségük elfogadása, tolerálása, az individuum védelme.
- Speciális szakemberek bevonásával egyéni képességek fejlesztése.

Alapelvek:

- Esélyegyenlőség, egyenlő hozzáférés, inkluzív nevelés.
- Hatékony együttműködés a családdal és a speciális szakemberekkel.
- Differenciálás és egyéni bánásmód.

Tartalom:

Fejlesztés az eltérő fejlesztési ütem figyelembevételével.

Szervezési elvek, keretek:

- Óvodai nevelés keretében- csoportokban integráltan, illetve egyéni fejlesztés.
- Speciális feladatokat ellátó terápiák keretében- egyéni fejlesztés.

Tehetséggondozás – kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése.

Cél:

A tehetségígéretes gyermekek korai felismerése, azonosítása, egyéni képesség szerinti fejlesztésének segítése.

Feladat:

- Felismerni a kiemelkedő képességek megjelenési formáit.
- Segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben.
- Intellektusuk, kreativitásuk ösztönzése.
- Reális énkép, egészséges önértékelés alakítása.
- Elfogadó légkör biztosítása.
- A szülők segítése tehetségígéretes gyermekük nevelésében.

Alapelvek:

- Az egész személyiséget fejlesztjük.
- A fejlettségi szint megállapítására épülő tudatos fejlesztés.
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztéssel a gyermek erős és gyenge oldalának egyidejű fejlesztése.
- A tehetségfejlesztés az óvodai nevelés szerves része.
- A játékosság elve érvényesül.
- A foglalkozásokat óvodapedagógus végzettséggel rendelkező szakember vezeti.

Tartalom:

Fejlettségi szintre épülő speciális anyag kiválasztás.

Szervezési elvek, keretek:

- A tevékenységek szervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, a kiemelkedő képességek megjelenési formáját, a fejlettség szintjét.
- Alkalmazunk egyéni és mikro csoportos fejlesztést is.
- Főleg az egyéni, alkalmanként a mikro csoportos fejlesztést alkalmazzuk.
- Spontán és irányított tanulási forma egyaránt alkalmazható.

1.Zeneóvoda

Feladat:

- Komplex (intellektuális) képességek fejlesztése. Formaérzék fejlesztése a gyermekdalok motívumainak tagolásával, s azok kifejezése változatos módon.
- Alkotóképesség, kreativitás fejlesztése, dallam, ritmus, mozgás improvizációkkal.
- Gyermek zenei képességének sokoldalú és változatos fejlesztése.

Anyagkiválasztás szempontjai:

- Népi mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, kiegészítve a magyar népzenei sajátosságokra építő művészi értékű kortársalkotásokkal.

2.Gyermektánc

Feladat:

- A gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztése
- A néptánc alapelemeinek megismertetése.
- A népi hagyományok megismerésének, tovább élésének elősegítése.

Anyagkiválasztás szempontjai:

- A gyermektánc tanításánál irányadónak tartjuk Foltin Jolán – Tarján T. Katalin – „Játék és tánc az óvodában” kiadványban megfogalmazottakat.

Nevelési időn túl szervezett térítésmentes szolgáltatások:

Ez lehet változó, az igényeknek megfelelően

Hitoktatás: az igények felmérése alapján heti egy alkalommal

Térítéses szolgáltatások

- ☐ Idegen nyelvvel való ismerkedés
- ☐ Gyermektorna
- ☐ Táborozás
- ☐ Gyermektánc
- ☐ Zene ovi
- ☐ Kulturális intézmények látogatása

PEDAGÓGIAI MUNKA ÉRTÉKELÉSE

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló **20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 63.§ alapján (1)** „Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell. (4) Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét - szükség szerint, de legalább félévenként - rögzíti. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.”

Ezért az intézményünkben folyó nevelési-oktatási munka alapjaként a gyermekek adottságainak, képességeinek megismerésére vonatkozó mérési rendszer működik.

A gyermekek értékelése az intézmény szabályzó dokumentumainkban megfogalmazott/elfogadott, közös alapelvek és követelmények alapján folyik.

A gyermeki teljesítményeket folyamatosan dokumentáljuk, elemezzük. A pedagógiai programnak és az egyéni fejlesztési tervnek megfelelően történik az

egyenre szabott értékelés, amely nyomon követhető (a gyermekek eredményeiről visszacsatolás a szülőknek).

A csoportnaplóban is rögzítjük, melyből a nevelési tervekben az óvodapedagógus feladatai tovább bonthatók.

Eljárás rend	
Mérés	Határidő
1. alkalom:	20... október <i>(Év közben érkező gyermekeknél beszoktatás után)</i>
2. alkalom:	20..... január
3. alkalom:	Nem tanköteles korúak: 20.... május Tanköteles korúak: 20.... március
Értékelés	Határidő:
Félévkor:	20... január
Évvégén:	20... május
Szülők tájékoztatása	20... január
	20... május

A gyermeki teljesítményeket folyamatosan dokumentáljuk, elemezzük. A pedagógiai programnak és az egyéni fejlesztési tervnek megfelelően történik az egyenre szabott értékelés, amely nyomon követhető (a gyermekek eredményeiről visszacsatolás a szülőknek).

A csoportnaplóban is rögzítjük, melyből a nevelési tervekben az óvodapedagógus feladatai tovább bonthatók.

IX.DOKUMENTÁCIÓ

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

22/2013. (III. 22.) EMMI rendelete egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról előírása alapján az óvodai csoportban használt kötelező nyomtatványok:

1. Felvételi és mulasztási napló
2. Óvodai csoportnapló
3. Egyéni fejlődés mutatói

Dokumentum	Kitöltés határideje	Kitölti	Ellenőrizheti
Felvételi és mulasztási napló	Minden nevelési év szeptember 15-ig	A csoportok óvónői	Fenntartó Szakmai felügyeleti szerv Intézményvezető Általános helyettesek Tagóvoda vezetők Magyar Államkincstár Állami Számvevőszék
Óvodai csoportnapló	Minden nevelési év <u>szeptember 15-re:</u> az 3 - 8. és a 11 - 19. oldalig. <u>szeptember 15-től:</u> folyamatos tervezés és értékelés a 25. oldaltól, az óvónők által meghatározott időtartamra	A csoportok óvónői	Fenntartó Szakmai felügyeleti szerv Intézményvezető Általános helyettesek Tagóvoda vezetők Magyar Államkincstár Állami Számvevőszék

Egyéni fejlődés mutatói	A gyermekek aktuális fejlettségének megállapítása óvodába érkezéskor, október 15, tanköteles gyermekek március 30., a többi gyermek esetében minden nevelési év áprilisában	A csoportok óvónői	Intézményvezető Általános helyettesek Tagóvoda vezetők
-------------------------	---	--------------------	--

Felvételi és mulasztási napló

A.Tü. 726. r. sz. számú formanyomtatvány.

Óvodai csoportnapló (saját készítésű)

Az intézmény minden csoportja a saját készítésű naplót vezeti.

Egyéni fejlődés mutatói (saját készítésű)

1./ *Anamnézis* (óvodába lépéskor a szülő tölti ki)

2./ *Egyéni fejlesztés dokumentumai:*

X.Felhasznált irodalom

- Agárdy Sándor: Praktikum az óvodai és az általános iskolai környezeti neveléshez mindenkinek. AQUA Kiadó Budapest 1995.
- Angela Wilkes: Első természetbúvár könyvem Passage Kiadó
- Balázné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár? Budapest Alex Typo Kiadó 1992
- Balogh Éva: Fejlődéslélektan I. Hajdúböszörményi Óvónőképző Főiskola 1993
- Bánki Vera - Bálványos Huba: Differenciálás a művészeti nevelésben
- Becsi Bertalan Sarolta -Kunos Andrásné: Az óvodai testnevelés mozgásrendszere és feldolgozása
- Dr. Budai Béla: A személyiségfejlődés és nevelési szociálpszichológiája.
- Nemzeti Tankönyvkiadó Budapest
- Dankó Ervinné Dr.: Az óvoda irodalmi nevelési kérdései korunkban (jegyzet) Dinasztia Kiadó Budapest 1994
- Fábián Katalin: Tevékenységközpontú nevelési program
- Dr. Fejes Erzsébet – Kanczler Gyuláné: Mesélő természet Kincs Könyvkiadó, 1995
- Fogyatékos Gyermekek óvodai nevelésének irányelvei
- Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Budapest 1997
- Forrai Katalin: Ének az óvodában, EDITINÓ MUSÍCA Budapest 1974
- Gaál Sándorné - Kunos Andrásné: Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában. Szolnok Color Print Nyomda, 1996
- Gulyás Pálné, Láng Edit, Vízy Istvánné szerkesztő: Természetvédelem és környezetvédelem a nevelésben TKTE. Budapest 1997
- Dr. Havas Péter: A kisiskolások környezeti nevelése "Réce füzetek" Alapítvány a Magyarországi nevelésért Budapest 1993
- Horváth Györgyné - Lengyel Jánosné: Tanuljatok meg élni a természettel Média Mix Kiadó
- Huba Judit: Pszicho-motoros fejlesztés a gyógypedagógiában Tankönyvkiadó 1991
- Huber Jánosné: Támaszkodj rám! Segédlet a tanköteles korú értelmi fogyatékos képesség szerinti beiskolázásához Dinasztia Kiadó 1993

- Játékpszichológia – Szöveggyűjtemény Szerkesztette: Stöcker Károlyné
- Jaen Piaget: Szimbólumképzés a gyermekkorban. Gondolat 1978
- Jaen Piaget: Válogatott tanulmányok
- Kanczler Gyuláné dr.: A környezeti nevelés pedagógiai és pszichológiai alapja ELTE TOFK Budapest 2001
- Kárpáti Andrea: A Leonárdó program
- Dr. Kárász Imre: Ökológiai és környezetvédelmi alapismeretek TYPOTEX Kft. Budapest 1990
- Kovács György – Bakosi Éva: Játék az óvodában -Debrecen, Szerzői kiadás, 1995
- Környezeti nevelés az iskolarendszer egészében és az óvodában
- Természet és Környezetvédő Tanárok Egyesülete Budapest 1996 Köznevelési Törvény
- Kranz Flohri és Asztrid Schwgter: Találkozunk az erdőben. ÖKOFÓRUM Alapítvány
- Labancz Györgyi szerkesztő: Óvodások környezeti nevelése "Réce füzetek" Alapítvány a Magyarországi Környezeti Nevelésért Budapest 1998
- Márványköviné - Jászberényi Ágnes szerkesztő: Látható természet I.
- Dr. Mester Miklósné. Környezetismeret – környezetvédelem Apácai Kiadó Celdömölk 1994
- Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan Bp. Gondolat, 1978
- Mozgásműveltség fejlesztése - Óvodai program
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés -De hogyan? NAT-TAN sorozat Budapest OKI. 1996.
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel JNSZM/INT 1997
- Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból - Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel sorozat II. száma 2002
- Nagy Jenőné - Németh Menyhértné -Novákné Cseh Ibolya: Rajz, mintázás, kézimunka Módszertani könyv
- Négyszínvirág - a Vésztói Napköziotthonos Óvoda Helyi Nev.Prog. Óvodai Nevelési program

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja.
- Ötlettár a környezeti neveléshez Tiszta Forrás Egyesület Kazincbarcika 1997
- Pereszlényi Éva – Porkolábné Balogh Katalin: Játék-mozgás, kommunikáció Alciusz Bt. 1996
- Perlai Rezsőné: A matematikai nevelés módszertana (matematikai játékok) Nemzeti Tankönyvkiadó 1997
- Magyar Pedagógiai társaság kisgyermek nevelési Szakosztály 1990
- Porkolábné Balogh Katalin: Kudarccal az iskolában -Alex - Típo Budapest 1992.
- Porkolábné Balogh Katalin: Szempontok az óvodáskorú gyermekek fejlettségének megállapodásához -Szolnok JNSZM Intézet 1983
- Pőcze Gábor - Terencsényi László: Pedagógiai program, de hogyan?
- NAT-TAN OKI 1996
- Programterv az óvodai testneveléshez Brunszvik Teréz Óvóképző Főiskola
- Programfüzetek III. Szarvas 1995
- Rudolf Arnheim: Vizuális élmény. Az alkotó látás pszichológiája Gondolat 1979
- Sajátos nevelési gyermekek, tanulók óvodai nevelésének, iskolai oktatásának irányelveiről Oktatási Miniszter II/2005 (III.1.) OM rendelete
- Stöckert Károlyné: Játékszociológia Eötvös József könyvkiadó Budapest 1995
- Szarkáné Horváth Valéria: Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana Nemzeti Tankönyvkiadó Budapest 1995
- Székely Lajos: Az óvodai egészségnevelés elmélete és gyakorlata 1999
- Tevékenységközpontú Óvodai Program OKI 1996 OVITOP
- Dr. Tóthszőlősyné - Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában Budapest For. Co Kft. és a Váci OFSZETKft. 1994
- Törzsök Béla Zenehallgatás az óvodában - Zenemű kiadó Budapest 1982
- Vásárhelyi Tamás és Viktor András szerkesztő: Nemzeti környezeti nevelés és stratégia
- Villányi Györgyné szerkesztő: Óvodavezető kézikönyve I-V. OKKER Oktatási Iroda 1995-96
- Villányi Györgyné: Tanulmányok a kisgyermeknevelésről

- Zilahi Józsefné - Stöchert Károlyné - Dr. Ráczné Dr. Főző Klára: Óvodai nevelés játékkal, mesével. Eötvös Kiadó Budapest 1997
- Dömötör Tekla: Magyar népszokások Budapest 1985.
- Faust Dezsőné szerkesztésében: Néphagyományőrző Óvodai program Gödöllő 1997.

Mellékletek:

1. sz. melléklet: Jegyzőkönyv a szülői munkaközösségnek a pedagógia programról szóló véleményezéséről.
2. sz. melléklet: Jegyzőkönyv a nevelő testület Helyi Nevelési Program elfogadó nevelési értekezletéről.
3. sz. melléklet: Munkaterv a módosítás munkafolyamatáról
- 4 sz. melléklet: Csoportnapló

XI.JOGSZABÁLYI HÁTTÉR:

- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- 22/2013. (III. 22.) EMMI rendelete egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- az 1997. évi XXXI. törvény a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- az 1991. évi LXIV. törvény által elfogadott, a Gyermekek jogairól szóló 1989. évi New York-i Egyezmény
- az Egyenlő bánásmódról és az Esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet

- A pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet
- Kazincbarcikai Összevont Óvodák Alapító Okirata.
- Kazincbarcikai Összevont Óvodák Pedagógiai Keretprogramja

A dokumentum kiegészítése az alábbi rendelet alapján történt.

Érvényességi nyilatkozat

A pedagógiai program érvényességi ideje a nevelő testület határozata alapján érvényes:

A program nyilvánossága biztosított. Megtalálható:

- a tagintézmény vezetői iroda,
- a Kazincbarcikai Összevont Óvodák honlapja,
- az óvodai beiratkozás alkalmával, a szülők tájékoztatása a program tartalmáról,

A pedagógiai program módosításának indokai:

- törvényi tartalmi szabályozások változása,
- szervezeti átalakítás,
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőtestületének,
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten,

A program érvényességi ideje: 2020. szeptember 1 – 2025. augusztus 31.

A program felülvizsgálata: 2025. május 31.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. Készítette: Kazincbarcikai Összevont Óvodák.....

Tagóvodájának nevelőtestülete.

Kazincbarcika, 2020.

.....

Horváthné Geleta Mária

Intézményvezető

.....

Tagóvoda vezető

2. A Kazincbarcikai Összevont Óvodák.....

Tagóvodájának módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban magasabb jogszabályban- 2012. (VIII.3.) EMMI rendelet 118. § (3) a. – biztosított véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta és a dokumentumról szakmai véleményt alkotott az intézményben működő szakmai munkaközösség.

Kazincbarcika, 2020.

.....

Szakmai munkaközösség vezető

3. A Kazincbarcikai Összevont Óvodák.....

Tagóvodájának módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban a tájékoztatást megkapták.

Kazincbarcika, 2020.

Nevelőmunkát segítő alkalmazottak képviselőjében:

.....

.....

4. A Kazincbarcikai Összevont Óvodák.....
 Tagóvodájának módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatosan
 a tájékoztatást megkapták.

Kazincbarcika, 2020.

Szülők képviselőjében:

.....

5. **Területi hatály:**

A tagóvoda területére a tagóvoda által szervezett – a pedagógiai program
 megvalósításához kapcsolódó- óvodán kívüli programok helyszínére.

6. **Személyi hatály:**

- az óvodával jogviszonyban álló minden óvodapedagógusra, és
 pedagógiai munkát közvetlen segítőkre,
- továbbá azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem
 állnak, de részt vesznek feladataik megvalósításában.

7. A Nkt. 26.§ (1) bekezdése alapján mint a
 Kazincbarcikai Összevont ÓvodákTagóvodájának vezetője
 nyilatkozom, hogy a Tagóvoda módosított pedagógiai
 programja jelenlegi módosítása többletfinanszírozást nem igényel.

Kazincbarcika, 2020.

.....

Tagóvoda vezető

8. A tagóvoda nevelőtestülete magasabb jogszabályban meghatározott elvárás alapján, át nem ruházható jogkörében –(Nkt. 26. § (1) bek, és Nkt. 70. § (1)-(2) – biztosított döntési hatáskörében N -127./2020. (08.25) számú határozatával elfogadta.

Kazincbarcika, 2020. augusztus 25.

.....

a nevelőtestület nevében

9. A tagóvoda nevelőtestülete által elfogadott módosított pedagógiai programot az óvoda vezetője magasabb jogszabályban (Nkt.26. § (1) meghatározott döntési hatáskörében V-128/2020. (08.25.) határozatszámom JÓVÁHAGYTA.

Kazincbarcika, 2020. augusztus. 25.

.....

Horváthné Geleta Mária

intézményvezető